

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

X. Reliqua eiusdem opusculo expenduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](#)

autem commentum diaboli usum opinonis probabilis vocat ex Merenda, nihil facimus; quād facile reponere possem, si vellem, sed sunt mera verba vento credita: Merenda auctor damnatus parum nos moveat: postrem tandem concludit, rem istam Dei dextera, & Romani Pontificis provisione indigere; fateor ulti, nec enim diu factionem, seu conspirationem illam contra Theologos, cui Calvinus, Lutherus, Petrus Molinaeus initium dederunt, non modicum alii Novatores incrementum; quibus accessit aliquot Parochorum manipulus, cum Illustrissimo, Merenda & Mercoro; omitto enim Comitolum & Philalethum, quos non ut hostes refellimus, sed ut errantes corrigimus. Omitto etiam Baronem, & duos socios, qui eo dumtaxat fine scripserunt, ut Illustrissimi gratiam captarent, factionem, inquam, illam Ecclesia, ut speramus, diu non tolerabit. Sed hic congressus paulo longius excurrit; in tertium, reliquum operis remittamus.

62. PITHANOPH. Recke mones, praesertim cum ad fundamentum 40. pervenerimus, in quo cum multis opinione falsas, temerarias & scandalosas, ut vocat, veltris auctoribus affingat, ut librorum copia suppetat, ad enucleandam calumniam; & proferenda auctorum verba, in Bibliothecam selectam secedamus, oportet; utinam in eam, quam Romae tuus ille collega, tanta librorum vi intrixit, unde incredibilem sibi laudem comparavit, & gratissimam a posteriori beneficii commendationem.

63. ANTIM. Facile tibi morem geram, te quam prius expecto; interim plurimum vale, mi Pithanophile.

64. PITHANOPH. Tu quoque vale, mi Antime; ne dubites, intra paucos dies adero.

DIALOGUS X.

De Opinione Probabili.

In quo reliqua ejusdem opusculi
expenduntur.

1. ANTIM. EN tibi amplissimum nostrae dissertationis præludium; congregati enim libri & codices, dum venires, signavi loca & numeros, ut tempore deinde ac tedium lustrandi paginas parceremus. 40. igitur fundamentum, à num. 335. ad num. 337. prosequitur, & multas opiniones, ut fallas, temerarias, & scandalosas nostris auctoribus affingit, quarum haec prima est, ut leges etiam Pontificie obligent, requiritur consensus & acceptatio populi, qui proterea non peccat, etiam si absque illa causa non recipiat legem a Principe promulgatam. Azor. p. 1. lib. 5. cap. 4. quest. 1. Nihil horum Azor, sed tantum hoc, communis est canonici & civilis juris interpretum opinio, legem usū non receptam vi carere; neque hoc dicit à semetipso, sed ut testatur, inquit, Abbas & Felinus, in cap. 1. de reueg. & pace, quibus addit Gratian. Archidiacon. Dominic. Praeposit. Turrecremat. Innocent. Hostiens. Joan. Andr. Calderin. Immol. Anton. Butrium, Navarrum; questio facta est, producit testes, multos tamen omisit, qui ante illum scripserant, nimirum Gloss. cap. 1. de reueg. & pace, v. frangere. Covarr. lib. 1. var. cap. 16. à n. 6. Major. in 4. dist. 15. quest. 4. Driedo lib. 1. de libert.

R 4 Christ

Dialogus Decimus,

Christ cap. 9. docum. 10. Armil. v. Lex. num. 11. Angel. num. 4. Henricum, tract. de Synod. poteſt. 3. part. art. 1. num. 62. quibus addi poſſunt Bonacini. diſp. 1. queſt. 1. Salas, de leg. diſp. 13. ſeſt. 1. & 5. Reginald. lib. 13. num. 160. & alia apud Dianam, part. 1. tratt. 10. reſol. 10. ut Tannerus, Cochier, Valentia, Filliūcius, Leſſ. Becañ. Homobon. Sā, Miranda, Villalobos, Sanctarel. Suarez, licet contrarium fentiat, fatetur tamen eſſe communem Juristarum, l. 3. de leg. c. 19. num. 1. ubi præter aliquos ex appellatis ſupra, citat Jafon. Sylveſtri. Gerſon, item lib. 4. cap. 16. num. 1. citat Panormitan. Decimū, &c. item Carbonem, Culanum, & alios citatos à Tannero, tom. 1 diſp. 5. queſt. 5. diſp. 4. num. 122. quod tamen non facit, quin doceant prædicti Auctores, præter paucos, nimurum Gerſonem, Majorem, Almainum & Culanum, poſſe abſolutè à ſummo Pontifice ferri leges obligantes independenter à dicto non uſu, imo & re ipſa multas hoc modo latas eſſe, docet idem Tannerus, n. 131. ubi citat Medin. utrumque, Angel. Sylveſtri. Navarr. Carbon. Valsq. Panor. Felin. Azor. Archid. Dominic. Joan. Turret. Hug. Zabarel. Joan. Andr. Calderin. Imol. Butr. Lup. Brugens. &c. Præterea plerique omnes docent, non uſum illum, ſed desuetudinem, per decennium continuari debere, ut lex vigore ſuo caeat; addunt, Principe in terrena poenias à delinqüentibus exigere poſſe, per totum illud decennium, ac demum de legibus ineris humanis rem hanc intelligunt; ultro enim fatentur conſtitutiones in doctrina fidei & morum, item in re Sacramentorum, qua, vel irrita, vel valida reddantur, imo & in præcipuo aliquo ritu ſacro, ut Paſchatis, qui ab Apoſtolis emanarunt; fatentur, inquam, hujusmodi leges ſuam ſemper habere, nullo non uſu, nulla desuetudine obſtant.

2. PITHANOPH. Quid in his temerarium, aut scandalofum Illuſtrissimus videat, divinare non poſſum; præſertim cum dicti auctores non negent, Pontificem ea facultate pollere, qua si velit, ita lege condere poſſit, ut à non uſu, vel acceptatione minime pendeat; ſed id tantum velint, præſumendum non eſſe, in legiſlatore absolutam illam & rigidiā voluntatem, niſi per aliquam clauſulam inſeriam illam exprimat, qua ſcilicet diſerte ſignificet, velle ſe, ſubditos late lege adſtrīgat, non obſtant quavis desuetudine; longe melius feciſſet Illuſtrissimus, ſi textus ab iis appellatos, tum civiles, tum canonicos, quibus haec opinio ſatis clarè conſirmatur, explicaverit, & argumentum illud ex eo petiuit, quod ſi lex uſu recepta, per conſuetudinem contraria abrogatur, potiori jure nunquam uſu recepta, per longam decennii desuetudinem omnem vim amittat; ſatiuſ, inquam, fuſſet id ſolvere, quam in cenſuris contumeliosas prorumpere; deinde cur ex 43, auctoribus tum antiquis, tum recentibus appellatis, ſupra unum Azor, qui praeter modis firme loquitur eft, ut pote, qui abſoluta assertione uſu non fuit, ſed id unum duntaxat testatus eft, cum Abbate, Felino, Suar. Valent. communem eſſe Juristarum ſententiam.

3. ANTIM. Adde, quod nullibi apud Azor haec verba invenies; lege ſis, en codicem apertum, ut leges Pontificiae obligent, requiruntur conſensus populi; & multo minus haec, qui properea non peccat, etiam ſi abſque illa cauſa, legem à Princeps promulgaram non recipiat; cur igitur haec verba, qua pefſimè fōnant, Patri Azor, Doctori celeberrimo, quem Clemens VIII. fōlic record. tanti faciebat, non malitiosè quidem, ſed per aliorum ſuggeſtioneſ.

affixit: mera certè calumnia, mera impoſtura; cu inquam illa verba addidit, quoram nec Azor, nec ali anctores meminerunt, qui ſemper ſupponunt, aliquam ſemper honestam cauſam elle dicta defuſitudinis, alioquin eft propositio damata, num. 28. in decreto S. Inquisitionis, condito die 24. Septembris ann. 1665.

4. PITHANOPH. Baſil. Poncium, & Sotum ſecundo loco perſtingit; hi uestri non ſunt, nec deſtione noſtra indigent; ſed illico tranſit ad Emanuel. Sā, in ſum. V. falſarius, num. 2. cui hanc propositio nem attribuit, qui perdiſit aliquam authentiam ſcripturam, poſteſt ſimilem aliam efficer; hic hominiſidem: Sā enim expurgatus, aperit dicit, hoc non licere, ut vides, & atteſtatur Layman, lib. 3. ſeſt. 3. tract. 3. p. 1. cap. 4. num. 3. à quo & ipſe Diana part. tract. 6. reſol. 5. accepit, uti & rationem dicti Layman, licet enim contra iuſtimam falſans ille non peccet, nec teneatur quidpiam reſtituere, peccatum contra veritatis virtutem, cum Reip. pernicioſa libenter tamen acciperiēt à Diana, quomodo in peccatum mortale peccare contra veritatis virtutem, quando id fit abſque juramento, interrogacione per diſca, & danno tertii; forte diceret, illud pro re ex eo, quod dicta falſatio fit pernicioſa Reip. id in quo? cum per eam nulla proximo injurya inferatur, nullum etiam præbeatur scandalum, cum revo- culta fit, imò ſuum cuique iuſdemne ſervetur, unde eſto fit mendacium, cum revera ſcīa ſcripua vero & germana ſubſtituatur, quia tamen ſubſtituunti nihil niſi verum contineat, nulli fit injurya; mo- re integrum & indemne ſervatur; ac proinde non in facile Diana diceret, unde ratio peccati mortalium in dicto mendacio derivetur; quare Layman dixit contentus, id non licere, præſcindendo à peccato mortalium, & non mortal paulo moderatius terribili viſus eft. Ut ut fit, Sā expurgatus, quo jam dudum utinam, etiam diſerit dicit, hoc non licere; immēritò igitur illi ſuper hoc Illuſtrissimus item intentat, imo in prima editione Sā vix in hoc differt ab expurgata, in hac enim ſic loquitur: Non licet amīſi ſcriptura de hereditate, aut nobilitate, aliam ſimilem facere, etiam ſi nulli fit injurya; in prima vero dic: Falſare non eft, nec peccatum mortale, amīſi ſcriptura de hereditate, aut nobilitate, aliam ſimilem efficit, nulli enim fit injurya; non enim afficit, id licere: nam revera non licet, etiam ſi fit tantum peccatum veniale, unde maniſtata illi calumniā affigit Illuſtrissimus, quia nunquam dixit Sā, poſteſt aliam ſimilem diſcīre, præverant Navar. in ſum. lat. cap. 17. num. 168. & Cajetan. in ſum. v. falſarius, qui in dicta fabrica- tionē literarum agnoscit tantum peccatum veniale, quando inde ſequitur minimum noſumentum; igitur potiori jure, quando nullum, & nulli fit injurya, ut in noſtro caſu.

5. ANTIM. Sed jam ad aliud caput veniamus, in quo Fagundez ſugillatur, eō quod dixit, de precept. Eccl. precept. 2. lib. 1. cap. 4. num. 5. per confeſſionem voluntarie nullam, precepta Ecclesie ſatisficiet; Fa- gundez, diſt. num. 5. diſerit afferit, illam ſententiam, qua negat ſatisficiet, eſſe veriore & communior, eamque defendit, & ratione multipli efficiat, probat, & pro ea præter Navar. Adrian. Bartholom. Medin. Sotum utrumque, citat Suarium, Comitolum, quibus addantur citati à Diana, Coninck, Filliūcius, Layman, Emanuel Sā expurgatus, unde pro parte oppoſita malè citatur à Fagundez, uti etiam ibidem pefſimè pro eadem à Diana, part. 3. tract. + reſol. 120. adde Valsq. queſt. 92. ure. 3. dub. 5. Lugo. diſp. 5.

lib. 6. num. 136. Reginaldus, lib. 6. num. 53. satis naturæ lex esse videtur, ut quis indifferens opus obire queat, quo alter ad peccatum ex iusta malitia utitur, si absque gravi damno illud omittere non possit; hic enim nullo modo concurrit ad peccatum; quia illud quod ponit, peccatum non est ex natura sua, sed quid indifferens, nec illud ad malum finem ulla tenus referit, nimurum ad peccatum Heri, quod abhorret ex animo, sed ad servandum se indemnum; demus Herum, stricto gladio insamulum involare, certam mortem intentans, nisi scalam admoveat, vel submissis illum humeris sustineat, an forte dictus famulus mori potius cogendus est, quam feredum, ut colla & humeros Hero supponat, modo scilicet omnisi pravus affectus ab sit, & eo dumtaxat fine supponat, ut à gravi damno imminentे fese libaret. Sunus quidem in lubrica materia, fateor ultrò; unde maximo sane beneficio sibi nos Illustrissimus obstrinxisset, si facilem aliquem ac certum modum pro summa illa, qua poterit sapientia, nobis suggestisset, quo miseri Confessari ab hoc difficulti nodo expedite tele valerent; jam a 22. annis defungor hoc munere Pénitentiarii Apostolici in Basilica Vaticana, & licet vix de milibus unum compererim, in quo nihil eorum deest, quæ Castro-Palao, alioq; Theologi desiderant, ut dictum famulum eximant culpæ, nonnullostamen reperi, in quibus nihil eorum deerat: nam & ministerium indifferens erat ex sua natura, licet Herus eo male usurus esset, & nullo erga peccatum affectu duecebantur, immò peccatum Heri abhorrebat, & gravissimum dampnum, nisi parerent, imminebat, inò certa mors; quid facerem in iis angustiis; an famulus absolvendus & declarandus immunitus à culpa; sed hoc temerarium & scandalosum esse, clamat Illustrissimus, an rejiciendus ac repellendus; at subiecte fese, Confessari dictis parere paratus; an monendus ut Herum mutet, alium non invenit; an differenda absolutio, dum Herus confitum & mores mutet; sed quid si nulla spes hujus mutationis affulget; an obligandus, ut Herum dimittat, & vivat absque Hero; at Herus mortem minatur, præterquam quod miser famulus ad mendicitatem inde reducitur, immò & tota illius familia, uxori, liberis, & interdum aliquot pueræ nubiles fatis venustæ; quod amabò pericula, corpori & animæ imminentia; vera narro, hujusmodi casus non semel mihi contigerunt: quid igitur facerem? Navarrus aliisque gravissimi auctores absolvendum esse statuant; gravissimæ rationes id persuaderent, quod scilicet aliquid indifferens ex natura sua, ab eo fieri possit, ob' bonum & honestum finem, quod sine damno gravi omittere non potest, quamvis alius ex propriis malitia ad peccandum eo utatur; cuius rei luculentum exemplum habemus in eo, qui ab usurario pecuniam mutuò petivit & accipit: unde fit verè probabile esse, dictum famulum absolvii posse; igitur tantum probabile quod absolvii non possit; itaq; religioni ducerem, & graviter peccare timorem, si dictum famulum, non obstante probabilitate hujus sententia, in extremas illas angustias conjicerem, ad mendicitatem reducerem, summo periculo illius familiam exponerem, &c. hæc sane religionem injicere deberent, non vero ulti opinionis verè ac certo probabilis; hac enim prudenter certo ac tuto uti possum; illa verò sine manifesta iniustitia fieri non possunt; prudentes sane doctos & forte paulò severiores Confessarios esse velim, non tamen injustos & laniones potius animarum, quam medicos; tio, aliquos ex sacro ordine, usum praesentis Ecclesiæ, quo ad titum Sacramenti Pénitentiae reprobare, eique

Dialogus Decimus,

eique alium anteferre, quem ex novo Rituali haurerunt; sed nihil est, quod morer notata illa capita, & damnatos libros; & haec, quoad hoc, plusquam satis.

6. PITHANOPH. Imponit etiam Illustrissimus vestro Reginaldo & Molinæ, quibus hanc opinionem assingit: Clericus, si res subreptæ excedant valorem trium, quatuor, aut quinque ducatorum, post fine peccato & incurso irregularitatis occidere furem, cum dictis rebus fugientem, catapulta in eum explosa. Reginald. lib. 2. cap. 5. num. 64. & seq. & præcipue 68. post Molin. quem citat, tract. 2. disp. 16. ut ab hoc ultimo incipiatur, non citat Molin. tract. 2. sed 3. deinde non citat illum pro sententia, quod Clericus pro defensione sui ac rerum suarum aggressorem possit occidere, sed quod modicum valorem ex Soto determinet. 4. aut 5. ducatorum; præterea idem Reginald. num. 64. ad num. 68. de Cletico ne verbum quidem facit, sed tantum dicit. num. 68. haec habet, haec doctrina etiam ad Clericos pertinet, pro quo citat Petr. Navarr. nam per glossam, inquit, ad principium, q. cauf. 23. verb propulsandum, Clerici quoque possunt ad defensionem rerum suarum occidere aggressorem, atque carentes culpa, irregularitatem non incurvant, ea de causa. Omitit autem Illustriss. multas limitationes, & conditions, quæ à Reginaldo & à Molina, qui rem hanc doctè ac solidè more suo discutit, & ex quo ille totum illud caput accepit, dicta doctrina apponuntur, v.g. quod res illa recuperari aliter non possit, sive per sententiam Judicis, sive amicorum opera, neque per vim futri eripi, neque hic inflictio citra mortem vulnera siti: item quod moderam inculpatæ tutelæ servetur; quod voce priùs ausfigens latro moneatur, fore ut catapulta explodatur, nisi rem furto ablata dimittat; quod res illa attentis circumstantis sit non modici valoris; nempe quinque aurei, quo ad pauperulum, tanti aestimantur, quantum centum & mille quò ad opulentum; deinde quod Molina, num. 6. distet moneat, oppositam sententiam consilendam esse, & tantum hanc se minimè aulim damnare; denique quod res fiat ex continenti, non ex intervallo, id est, dum cœpta invasio continuatur; cuncta haec omnis Illustrissimus, & rem ita crudè affinxit, quasi absolute, & absque ulla limitatione Molina docuisse, furem sex aut septem aureos a portantem ac fugientem, à Clerico, explosa catapulta occidi posse; haec profectò ad invidiam, nec non per meram imposturam; nec enim talis est Molina sententia, ut patet: quod autem Clericus non tantum se ac res suastueri possit, & si aliter nequeat, cum moderamine inculpatæ tutelæ furem occidere, etiam fugientem, cum iis scilicet conditionibus, & restrictionibus, de quibus suprà, est communis sententia; si enim Germonem, August. de Ancona, Abulensem, Panormitan. quos citat Molina, num. 1. Rosellam & Tabien. v. Homicidium; item Covaruviam, quo ad fugientem excipias, reliqui omnes hoc licitum esse docuerunt, ut Molina, num. 1. ubi citat D. Thom. Cajet. Sot. Navar. Jul. Clar. Covar. citra fugientem: item cap. olim 1. de ref. spol. & multis leges, Tannerus, tom. 3. disp. 4. queſt. 8. dub. 8. num. 81. ubi citat Sylvester. Petrum Navarr. Valent. Aragon. Bannez, Lefsum; Diana, part. 5. tract. 4. resol. 17. ubi citat Turrianum, Marchant. Baldell. Layman, Binsfeld. Azor, Filiicum, Reginald. Sylvium, Becan. Malder. Henric. Stroverldorf. Valer. Reginald. citatus, ubi citat Navarium, D. Antonia. cap. dilecto, de sentent. excom. in 6. Clement. unic. de Homicid. d. gloss. 1. q. cauf. 23.

Amicus, tom. 5. disp. 3. 6. num. 126. ubi citat Sylvium, cap. interfecisti, de Homicid. Medin. Vasq. Leander, part. 5. tract. 2. disp. 15. queſt. 7. ubi citat Hugo, Gund. Di castillo; uno verbo, appellata fere omnes, præter paucos illos supra exceptos: displicuit tamen Diana, citatus, in duobus, primo, quia videtur ap- probare hanc sententiam, semotis etiam restrictionibus, de quibus supra, cum suo Henric. Stroverldorf. Secundò, quia imponit Molinæ, resol. 18. quæfud- cat ab solutè, furem occidi posse pro re valoris unius aurei, quod fultum est: nam Molin. num. 6. distet di- cit, non posse occidi, quando res non excedit valo- rem 5. aureorum, idque ex Soto, quod autem dicit de valore unius aurei, num. 7. malè intellexit Diana, in eo quippe casu loquitur, in quo fur non tantum rem ipsam aportaret, sed personam, cuius est, aggredetur, ac per vim tentaret rem ipsi suam expensum, qui certè diversus est casus, ut patet, in quo tamen Molina exprefse monet, servandum esse moderam inculpatæ tutelæ. Quod pertinet ad irregularitatem, alia queſtio est; putant aliqui d. Clericum non manere irregularitatem, ut Leand. loco citato, & multi apud Barbosam, in cap. suscepimus, de homicid. num. 2. contraria tamen est communior, eamque quoniam ex nostris, Molina, disp. 72. num. 3. Thefam in praxi, p. 2. vers. homicid. cap. 2. ubi citat Navar. Farinac. Avil. Villadieg. Henr. Suar. sed male: non Suar. disp. 46. sect. 2. num. 12. oppositam communio- rem esse facetum; videatur Dian. part. 4. tract. 2. resol. 4. ubi multos pro utraque parte citat, at minime distinguit laicum à Clerico; videatur item Gil- bal. de irregularit. cap. 4. q. 3. conſet. 3. diffe. 4. n. 14. qui est contra illam sententiam pro nullitate irregularitatis, communem vocat inter recentiores, & pro illa citat Suar. Coninck. Proposit. Gordon. Tanner. Turrian. Hurtad. Sot. sed profectò moltos recentiores his patet clarissima impostura Reginaldo & Molinæ ab Illustrissimo affecta: vide queſo, an qua proximè succedit propositio, ejusdem conditions fit.

7. ANTIM. Parum abest; Regulares, inquit, in foro conscientiae possunt ut privilegii suis, quæ sunt expressè revocata per Concilium Tridentinum, Henr. in inf. de Penit. Sacram. cap. 6. num. 6. sed ubi liber 5. is est 6. totius operis, & 3. de Penit. Sacram. in textu nihil habet; sed in gloss. lit. R. haec tantum habet seu recitat: Pius V. anno 1566. viva voce oraculo, cuius authenticum extat Roma in Monasterio Aræ Cæli, concessit Minoritis, frui plenius privilegiis, pro foro conscientiae, non obstante derogatione Tridentini. Res facta est, quam ipse recitat, ut & ea quæ sequuntur, nimis Gregorium XIII. anno 1572. proprio motu, ad foro commune revocasse concessa per Pium V. in literis & Constitutionibus contra Tridentinum; addit in dicto proprio motu Gregorii, nullam mentionem fieri oraculorum viva vocis, sed tantum literarum & Constitutionum Pii, ac demum Navarrum referre, c. 27. fin. editionis ann. 1584. dictam Bullam Gregorii non fuisse promulgatam; quod autem eadem finira R. paulò ante Henr. dicit, Regularis approbationem absolutam scilicet, & absque omnī limita- tionē temporis, datam ab Episcopo, sine causa revo- cari non posse; exprefse assertit, in adjuncta paren- thesi, non esse contra Tridentinum. Curigitur pro- missam opinionem doctissimo huic auctori illustrissimum afluxisse? de qua ne cogitavit quidem: 1. enim non fuit illius assertio, sed mera recitatio, seu relatio dicti oraculi, Bullæ Gregorianæ, ac verborum Navarrum.

9. ANT. Licer jurare falsum, etiam in iudicio, si jurans gerat aliquid in mente, quod efficiat sensum verum. *Filiuc. tract. 25. cap. 1. nnn. 236.* Sanch. in sum. lib. 3. cap. 6. num. 31. & 32. Less. lib. 2. cap. 31. dub. 3. num. 14. Ita Illustrissimus non sine impostura, eaque multiplici; quo ad *Filiuc. 1.* nihil de hac re, dict. cap. 1. sed 11. nec num. 236. sed 326. 2. nunquam dixit *Filiucius*, licitum esse, jurare falsum, quod certe repugnat in terminis, sed tantum uti amphibologia, sola mente intellecta. 3. addit expresse, id tantum fieri posse, honesta, rationabili, & justa de causa, imo & amphibologiam proportionatam materia esse debere, atque adeo necessariam, ad vitandum, aut mortem, aut aliud grave damnum, vel proprium, vel alterius; & pro hac sententia citat *Sylvestr. Angel. Navar. Lop. Suar.* Quod spectat ad Thom. Sanch. & Less. addunt alias conditiones, puta 1. quod is, qui amphibologia uitur, juridice non interrogetur. 2. quod non teneatur rem, de qua interrogatur, manifestare. 3. quod non possit illam manifestare sine damno proprio, vel alterius, &c. 4. quod nunquam illa utatur, sine necessitate ad salutem animae & corporis, honorem, res familiares, quemlibet actum virtutis, &c. ut disertus Sanchez, num. 19. qui citat in hanc rem num. 15. prater appellatos, Valent. Sà, Salón. Tolet. Manuel. Philiarc. Vaiq. D. Thom. & num. 14. Bañez, Azor, Sayr. n. 28. Metin. Petr. Navar. Henr. Mantiu. Can. Petr. Ledesma, num. verd. 30. Sot. & num. 32. Covar. Alciat. Cépol. Palud. Gutierrez. Perez, num. 35. Sylvest. num. 38. Angel. Sylvest. Valent. num. 39. Tolet. n. 40. Navar. Philiarc. Azor, num. 41. Aragon. Sayr. Sot. num. 42. Salón, num. 43. Manuel, &c. Lessius denique, num. 1. citat D. Thom. & num. 8. cap. qualiter & quando, cap. cum oporteat, cap. inquisitionis, de accusatione. item Henricum, Sylvestr. Angelum, & dicti esse communem DD. num. 1. Cajet. Sot. Adrian. his addit.

adde Leandr. tract. 1. de juram. disp. 45. quest. 3 ubi citat S. August. S. Thom. Bonacinan, præter appellatos: item, quest. 10. quod uti quis possit absque mendacio restrictione mentali, ubi citat innumerous, & præter appellatos Rodrig. Reginald. Fillie. Pefant. Steph. Emonerium, Bonacin. Acac. De Valasco. Candid. Laym. Mallett. item, quest. 13. Villalob. quest. 15. D. Antonin. quest. 34. Sañctarel.

Breviter rem hanc expedio, paucis assertionibus: 1. uti verbis ambiguous etiam ad fallendum interrogantem, non est mendacium, alioquin ut recte monet Sanchez, num. 15. post Suarem, Valent. & alios in nullo unquam casuliceret uti verbis ambiguous; quia in nullo unquam casulicet mentiri; sed in aliquo casuliceret uti verbis ambiguous, ut fatentur omnes.

2. Uticem verbis ambiguous ad fallendum interrogantem, sine justa causa, illicitem est; quia ut idem auctores prudenter obseruant, sunt duo circa rem hanc præcepta, primum est negativum, non mentiondi; præceptum autem negativum semper, & in omni cauſa obligat, unde nulla cauſa unquam ab eo eximere potest: alterum est positivum, manifestanda veritatem, de qua quis ab alio interrogatur, hoc enim postulat boni communis, & humanae Societatis ratio; sed multæ, ac justæ cause à tali præcepto positivo homines eximunt; imò si in omni cauſa ad id retenerentur, maxima scandala & incommoda sequerentur; at sine causa veritatem illam verborum involucris & ambiguitate occultare, illicitem est, quia publica societati contrarium.

3. Uticem verbis ambiguous ad fallendum interrogantem ex justa causa licitem est; patet ex dictis, quia justa causa à præcepto positivo eximere potest.

4. Uticem verbis ambiguous, vel quidpiam aliud facere ad occultandam veritatem interroganti, in multis casibus homo tenetur, puta Confessarius interrogatus, an tale peccatum audierit à tali pœnitente; tenetur enim absolutè negare, etiam cum grandi & alto Non; si enim tergiversetur utatur quæ verborum involucris, inde significat probè intelligenti, rem esse; negare igitur deberet solutè, non, id est, non accipi notitiam communicativam: nec est, quod dicat Illustissimus Confessarius loqui ut Deum, quia neque Deus mentiri debet, imò neque potest; pari modo quidpiam interrogatus de rebus secreto naturali credita, deberet respondere ab solutè, non, alioquin peccaret: idem dico de pœnitente interrogato de tali complice à Confessario; tenetur absolutè negare; cuncta hæc non probabilia modò, sed omnino certa sunt.

5. Si superior juramentum exigat à subdito pro manifestatione rei, quam non tenetur manifestare, potest subditus licet jurare absque perjurio; quia cum possit absque mendacio illud negare, si juramento negationem confirmet, illud non est falso jurare, igitur nec perjurio; jurat autem pro veritate intenta; suppono enim, adesse justam & necessariam, ut negandi, ita & jurandi cauſam; juramentum autem licitem est, ubi adsumt hac tria, veritas, justitia, necessitas, et scilicet de qua supra.

6. Illud non, ab interrogato repositum interroganti aliquid reticulum in mente necessariò supponit; cùm dictio æquivoca non sit; reticetur vero, ut dicam, ut communice; interrogans autem hoc facile saltem suspicari potest; cum enim sciat, aut saltem scire possit, menon teneri ad illud manifestandum, quod vel secretò accepi, aut feci, aut manifestare

non possum, sine gravi damno, periculo, scandalo, & sibi sine peccato sacrilegii, iniustitia, infidelitatis, accipere potest illud non, quasi nihil significat.

7. Inde necessariò colligo, non esse mendacium uti verbis, cum restrictione mentali; cum enim hic uti, licitem sit aliquando, ut patet ex dictis, non quam tamen mendacio liceat uti, illam mendacium non esse, necesse est.

8. De illa dicendum est, quidquid suprà de verbis ambiguous assertum fuerit, nimis illuc illam esse, illa uti, sine justa causa; cum justa vero causa eam licet esse; causa porrò illa gravior esse debet, ut Sanchez sapientissime observar, quam sit causa urendi verbis ambiguous; ut etiam longè gravior, si judgmentum accedat.

10. PITHANOPH. Eminentissimus Cardinalis Delug, disp. 4. de fide sett. 5. num. 64. subtilem modum suggerit, quo absque ulla hujusmodi restrictione, prædictis incommodis, quæ ex manifestatione alicujus veritatis provenient, facile occurrit; cùm enim verba illa Christi, Marc. 13. de autem illo nemo sit, neque Angeli in celo, neque filii; quod verum esse non poterat, nisi cum hac restrictione mentali, nescit, ut dicat. Responder, huc non est restrictionem mentalē, sed verum sensum, quem illæ voces habent: nam qui interrogatur de aliqua, solum rogatur de notitia, quam communicare posset, non vero de ea, quam communicate non potest, è quod secretò illam acceperit, ut Chinibus quatenus homo secretò notitiam illam acceperat; et hac doctrina cuncta facile componi posse, ministrantur; nam etiam notitia illa communicari non potest, nec debet, ex cuius manifestatione damnum grave, vel scandalum sequeretur; excipio semper iuridicam interrogationem, id est, quæ sit ordinis istis servata; igitur interrogatus, licet negare posse, non feci, non scripsi non vidi, scilicet, ut dicam, nihil aliud volum autem appellat Sanchez, Suar. Valent. &c. Unde forte dictus Cardinalis addit, esse posse questionem de nomine, & ante illum Comind, sed optimè hoc negat Sanchez. n. 16. aitque, esse questionem de re valde necessaria.

11. ANTIM. Illud ipsum, quod ex Eminentissimo Delugo, appositi observasti, idem proflus est, cum ex quod Sanchez num. 15. ex Suarelio, lib. 3. dæc. cap. 10. num. 4. & Vafq. 1. 2. quest. 103. art. 4. disp. 82. cap. 4. num. 29. multo ante dixerat; nimis restrictionem conceptam ita verbis prolati proportionatam esse debere, ut cum illis congruum sensum faciat, quo apta & ad rem faciens responsio refulsa, id est, juxta mentem interrogantis; unde cùm interrogans de illa tantum notitia interrogare celeretur, quam possum ac debeo illi comunicare, acde nulla alia prætendere jure valeat, recte & ad juftam illius mentem, respondeo, meid non fecisse, scilicet, audiisse, &c. nimis utili dicam, quæ illi manifestare non debeo, nec possum, sine gravi damno, neque tunc mentior. Etiam in sententia Cardinis Delugo, licet restrictionem mentalē, sine mendacio esse non posse sentiat; mentiri enim est contra mentem loqui; sed tunc juxta, non contra mentem loqui; hoc enim tantum habeo in mente, non fui, ut dicam: primam partem non feci, exprimo vocem; alteram, ut dicam, reticeo, & exprimo in mente, nec intendo alium partis exprompta sensum, nisi quem cum altera facit; in cuius notitiam interrogans facile venire potest, si reputet secum, notitiam illam manifestari à me non posse, abique violatione secreti;

vel anno, vel scandalo, &c. immo longè facilius, quatenus scelum intentum ab eo, qui verbis ambiguis utitur, à S. Francisco, cum ita respondit, non intelligendo de manica, quem certenemo dixerit, in hoc mentitur fuisse, ut recte observant Angel. Navar. Suan. Salon, quos citat & legit Sanchez num. 42. contra Sotum, his addit. Dicunt tract. de jurem. disputat. 2. dub. 12. §. 1. ànum. 2. etiam 3. 4. quitem hanc fuisse, ac solidè discutit, & claudit & ostendit, quod etiam Doctores oppositamente, velint, nolint, admittere debeant aliquem ex iusta causa restrictione mentali licet uti pateret proxime in illa mendacium non involvi ibid. 2. 3. 4. distinguat praceptum negativum non mentientis politivo veritatis manifestandæ, uti supra & iam p. contra eos, qui hanc controversiam de nomine tantum esse voleant, confanter assertit, esse derelicta necessaria & gravissima. Quod vero pertinet ad actores oppositæ sententia, qui vel inviti latenter concedunt, quod aperte negant, citat Ludovicus Lopez, & Sot, qui fatentur, testem, qui aliter evadet non potest, ab astuto judice interrogatum, respondeat polemice, sub intelligendo ut tibi dicam, item Cas. & Ranez, quibus addo Coninch de fid. dico dub. 3. 5. et summo num. 56. fatetur, interrogatum ut habeat restrictione mentali, idque roties acciderit, quoniam interrogatus non tenet veritatem aperte, sedd. etiam Delugo d. num. 6. 4. nos certi- nali atque volum, ne dicimus; sed id tantum, re- restrictionem mentalem mendacium non esse, quam- valuit sit, si quis absque iusta causa illa utatur. Huiusmodi citatos rationes hujus doctrinæ invi- vi non minima, & solutio- nes argumentorum, ubi enim agimus in involvi mendacium, per eam adstru- fil, ex se- legit humana fidei & societatis de- fiduciam, altaque hujusmodi leviora, nihil aliud illud defensores opponere possunt; cum tamen ipsi agimus nostris statu facere non valeant, & inviti homologant, restrictionem mentalem in quibus- dubiis licet esse; utrum addo, nimurum mul- tibus Scriptura in nostra sententia longè facilius evitamus, quoniam veritas, ut salvetur, aliquid nec- essitatem subintelligendum est, ut recte monet Delillo num. 209. sed de his satis, cum impostura ista per die diluta restet.

13. ANTIM. Est quod diligentiam laudem tuam, in addensandis auctoribus; sed ut dicam, quod res est, in hac causa, cuius aliquam fortè peritiam naclus sum, in hoc munere, quod jam à 22. annis obire, coepi; si copula publica est, non est dubium, quin narretur, cum nihil inde timeatur infamia; & alioquin, si nulla illius mentio fiat, in literis Apostolicis, periculum fore, ut Episcopus rei con- scius, eas exequitionem mandare recusat; accedit, quod omnes fere auctores supra nominati de co- pulâ occultâ loqui videntur. Stante igitur occul- ta copula, non modò stylo curia fertur, ea reti- cita, literas dispensationis non suffragari, etiam quo ad forum conscientiae; verum etiam ex pra- xi, & facultatibus Pœnitentiarie omnino conitatur, Sedem Apostolicam huic incommode p̄t ac pru- denter occurrit, dum potestate fecit eidem Pœnitentiarie dictas literas revalidandi; sic enim vo- cant; ex quo, sincera mens Pontificis habetur; ni- mirum illius voluntatis non esse, ut dictæ literæ, reticita copula, suffragentur, alioquin frustra ef- fet revalidatio & revalidandi ab ipso concessa fa- cultas: his tamen non obstantibus: Dico primò, neminem teneri occultam copulam manifestare in libello supplici, qua enim lege, extra Sacra- mentalem confessionem obligari potest, ad hujusmodi manifestationem; in hoc ni fallor omnes conve- niunt. 2. literas obtentas inde surreptitias dici non posse, cum nihil reticuum fuerit, quod oratores ex- primere tenerentur. 3. esse tamen suspensas, id est, illarum effectum impediri; hoc enim jure statuere potuit Ecclesia, tum quia præcedens incestus est impedimentum, non dirimens quidem, sed impe- diens; tum quia quando præcessit incestus, sub alia forma literæ conceduntur. Quarto Sacram Pœnitentiariam habere facultatem tollendi prædictum impe-

impedimentum, quo sublatio, dicta litera suum effectum consequi possunt, statim arque exequitione mandantur, nempe revalidando hujusmodi litteras, Sacra Pœnitentia non dispensat super impedimento confanguinitatis, verbi gratia, in secundo gradu publico, nec enim hujusmodi facultate pollet, non tollit igitur impedimentum illud dirimens, sed tollit tantum impedimentum ex copula reticita proveniens, quo fiebat, ut literæ Apostolicae effectum suum consequi non possent, id est, tollere impedimentum illud consanguinitatis; & sic rem istam explicare solebant viri doctissimi & sanè rerum iſtarum periti: Valentinus Magionus & Thomas Cortneus; ille quidem Sacra Pœnitentia Theologus, hic vero Pœnitentarius. Unde videt verè dici posse, dispensationem illam non esse subreptitiam, suspensam tamen & impeditam, seu ligatum, donec à Sacra Pœnitentia, cui reticita copula occulta, reticito tamen oratorum nomine, exponitur, dictum impedimentum sublatum sit, quæ simul etiam pro ea facultate, qua pollet, Super impedimento occulto incestus, non diximenter quidem, sed tantum impediente, cum iisdem dispensat; hæc breviter saltem indicasse sufficiat.

14. PITHANOPH. Eundem secundo loco sugilat Illustrissimus, nimirum Thomam Sanchez, quia docet, inquit, lib. 2. de matrimon. disputat. 40. num. 7. Episcopos ex magna necessitate dispensare posse, ante matrimonium contractum, in dirimentiis impedimentis: locum, seu textum hujus doctissimi auctoris in multis falsat, 1. enim non dixit Sanchez in magna, sed in urgentissima necessitate: 2. loquitur Sanchez de impedimento occulto, cuius scilicet determinatio magnam infamiam produceret; sunt illius verba: 3. addit, si nulla sit alia evadendi via: 4. vult, tractatum initium fuisse, bonafide, & bonam fidem durasse usque ad nuptiarum diem, quo fœmina de impedimento monita fuit à confessario, inscio penitus sposo; hoc enim exemplum adducit Sanchez, fœmina accedit mane ad Sacramentalem Confessionem, initura vespera matrimonium, & reperitur à confessario habere impedimentum dirimens occultum, verbi gratia, affinitatis in secundo gradu ex copula fornicaria, quod detegi non potest, absque notabilis infamia; omnia parata sunt ad nuptias vesperae celebrandas, & tentatis omnibus viis, nulla est alia evadendi via, nisi ut Episcopus dispense; enmerum casum Thoma Sanchez, cui quam sibi dissimilis propositio ab Illustrissimo eidem hoc loco affecta, nemo non videt.

15. ANTIM. Impostura perspicua est; sed est, quod de Basilio Poncio illustri aliquin scriptore expostule; qui, cum Thom. Sanchez. d. num. 7. dixisset, hæc à se adstrui, licet nullius auctoris patrocino fuerit esset, lib. 8. disputat. 3. num. 6. multa eidem Thoma Sanchez imponit; 1. citat illum, quasi dicto num. 7. docuisset, posse dispensare Episcopum, non tantum in oculis, verum etiam in publicis; nec enim Basilius distinguunt; cum tamen Sanchez de occultis tantum loquatur 2. vult, doceri à Sanchez Episcopum dispensare posse, si quis morti proximus est, ad legitimandam prolem, &c. cum tamen hujus exempli ne meminerit quidem; quia, saltem ut plurimum, impedimentum hujusmodi publicum est. 3. fugillat Patrem Sanchez ex eo quod PP. Gabriel Vasquez, & Salas, ille quidem in 1. 2. disputat. 178. cap. 2. num. 16. hic vero de legibus, disputat. 20. seq. 3. num. 25. idem docuerint; cum tamen Sanchez aul-

lum à se lectum esse, dicat, qui hanc opinionem defendat; Sed P. Sanchez hunc tomum P. Valquis videre non potuit, antequam opus suum de matrimonio componeret, aut etiam ederet; quia hic a. 1600. typis mandari non potuit, ut confitetur ex facultate ad edendum præmissi, data die 8. Novemb. ann. 1599. sed facultas pro editione operis Patris Sanchez, data est die 19. Januarii ann. 1599. accedit, quod pars illa commentarii Vasquez in 1. 2. ut testatur Alegambe, quo, questione terminatur, ante illius mortem edita quidem fuit, sed reliqua, post ejus mortem: quia constigit die 23. Sept. ann. 1604. sed. dist. 178. ad questionem 98. pertinet, cum tamen opus P. Sanchez primum prodierit Genua, ann. 1602. ex quibus manifestum fit, Gabriele Vasquez à Pare Sanchez, hoclico citari, aut videtur non potuisse; cur ergo hanc scitum expobrat Basilius? 4. loquitur expressio Valq. de matr. contrado; cum tamen hoc loco agat de contrahendo; cur ergo Basilius pro hac sententia P. Vasq. citat? 5. quod pertinet ad Salas, eum Sanchez citare, ut videtur non potuisse, cum ipse loco appellato, Thomam Sanchez. citet, & ibidem illud tamen doceat, quod citatus Vasq. jam docuerat; addique non tantum de contrafacto matrimonio, hoc invenit gendum esse, verum etiam de occulto impedimento cum tamen Basilius nec contrahendum matrimonium, nec publicum impedimentum excipiat; quia multa in Poncio intra paucos versus castiganda occurunt; alienor, quem palam praefecit, à Thoma Sanchez animus, huic hallucinationi aliquam fond occasionem praebuit; multa autem hujusmodi in hoc auctore castiganda essent; immo justum voluntem hujusmodi animadversionem facile cudi posset; utinam per tempus licet aliquando.

16. PITHANOPH. Gratissimum accedit, quod de Poncio subiunxit, qui sane multis dispuicit, quod ad eū exacerbatum in Thomam Sanchez. animum gerit, sed peragnum, Sanchez. inquit Illustriss. doce. Principes etiam fideles, ex genere & natura suscepti, posse statuere impedimenta matrimonium dirimenti, fidelibus sibi subditis, lib. 7. dist. 4. num. 1. disputacione 4. pro 3. posuit; ut in citationibus pro more constanter erraret; deinde malā fide reuocat dissertationem exceptionem, quam subdit num. 3. nimis Eccliam posse iis hujus potestatis utrum interdicere; & revera interdixisse; unde num. 4. hec hanc, non est integrum hodie Principi seculari fidei difformis; quid circa matrimonia fidelium impedienda, aut difficienda, quid clariss. i. clausa autem hujusmodi exceptione, hanc potestatem Principibus negare non est, auctor, cum pro hac sententia stet D. Th. Glosi. Toper, Victoria, uterque Soto, uterque Ledefma, Angliae, Bellarm. Henr. & multi alii: unius Doctoris Angelici locum exscribere non pigeat in 4. d. 34. unic. a. 1. ad 4. ubi hæc habet, matrimonium in quantum est Sacramentum, statutum jure divino; in quantum est sacramentum, statutum lege civili. & ideo ex qualitate dictarum legum potest aliqua persona effici ad matrimonium illegitima.

17. ANTIM. Addit deum, Bulla Sixti V. contra astrologos non obligat in foro conscientia, sed in foro extorquentum; probabilem opinionem esse, dicunt Santi Valent. Delrio, apud Sanchez in Decal. lib. 2. cap. 38. n. 34. Quisquis hæc legit, facilè sibi perfundit, exitorum sententia, non incurtere in excommunicationem illos, qui perfumam & intollerabilem superstitionem, eventus contingentes fuisse.

reputate pendentes prænunciant; adeo absolute
hacum nostris auctoribus Illustrissimus attribuit:
remota aliter se haber: distinguui Sanch. tres mo-
dus prædicandi ex artis predictis eventus: si quid
fidei prænunciat ex artis, ut certò futurum, z.
nonquam certum, sed tanquam probabile quod
futurum sit. Utramque superstitiosum esse docet Sa-
nchez ap. 33. & veritatem omni jure, ac novissime
in proprio Sicut V. a proinde hujus delicti Reos
discuteat excommunicationem ipso facto, quo ad
unquam fuisse sita docent universi, ait Sanch. cum
D.Thom. & expellere in hanc rem citat Sua. Valent.
Delio. Leli. Sal. &c. tertius modus, si non tanquam
certum, verum & probabile, ex solata tenuissima con-
jectura, quia ad probabilitatem non sufficiat, & in hoc
militum uolvi. Iosephinum, docet Sanchez num.
24. pro quo citat Sua. Valent. Delio. & n. 32. D.
Thom. Abb. Say. Manuel. Cajet. Tolet. facetus autem
Sanch. ut refutatur Sanchez num. 34. in hac prædictio-
ne, non desigavit culpam, saltem ratione scandala-
ti. Unde vero hic tertius modus comprehendatur in
dicto novo Sicut V. etiam quo ad forum internum,
vener. Sanchez dicit num. 34. ubi citat Salas, addi-
tio lib. de Goliath. decis. cap. 5. num. 19. cum Fa-
tinac. qui ad ipsam videtur de heres. quæst. 181. num.
19. quæ, inquit, in dicto motu quæcumque prædi-
cto reatur, quo advenit ex libertate pendentes.
Aliud enim fecit sanguini, quo ad forum internum
damassit: non negant enim præsumi eos &
excommunicare in foro judiciali, & gravem culpam admit-
teri a proinde ab eodem foro puniendos: ita Ca-
fet. lib. 17. disp. 1. punct. 4. num. 8. ubi citat di-
ctio Sanch. Valent. Delio: quia, inquit, in dictio
canonum tantum prohibetur: quod iure divino &
Civico prohibitiuum erat, ut constat ex proemio
quæcumque, perniciose divinitate, que Diabolo
ad hominem fieri soler: quae tantum a Pon-
tificis prohibebet, teste Cajetano 22. quæst. 95. art. 5.
habet divinitati superstitio perniciose est & auto-
mobilis inducet illa autem quæ ex levissima con-
ditione modo non certa, sed etiam non probabili
perniciose non est, immo in dicto proprio motu
habetur, etiam si se id non certo affirmare
etiam quæ etiam superstitio est affirmare probabi-
litas, quod huc non est prædictio absolute,
habetur tamen conjectura, quia eti potius
probabilis contingit, quam eti. Et si sed quid quæ-
cumque tam falsum, scandalosum, & temerarium, ut
conveniunt probabile Illustrissimus.

19. ANTIM. Delibemus saltem singula capita: Pos-
se quæcumque, inquit: occidi, ut alapa, aut percusso
fusilli impediatur, docent Azor, Institut moral. artic. 3.
lib. 2. pag. 105. Becanus summ part. 3. tom. 2. cap. 69.
quæst. 8. insigne profecto reformatores, qui ne citare
quidem auctores classicos didicerunt: ita dicendum
fuerat, Azor Inst. part 3. lib. 2. cap. 1. quæst 16. Becanus
summ part. 2. in quæst. 64. D. Thom. de Homicid quæst.
8. num 2. Sed his omisssis, hac opinio affingitur utri-
que: quia multa retinentur, quæ ad rei substantiam
pertinent: loquuntur enim de homine honorato,
aliquius nota, vel honoris, ita ut ignominiosum illi
sit, immo valde dedecorum, nec alio modo hono-
rem suum defendere queat, neque hanc ignominiam
vitare: citat autem Azor, pro hac sententia, quam
probabile tamum esse, dicit, Sot. Couat. Nauar.
Becanus vero Sylvestr. Lop. Gomez, Iul. Clar. addi-
posse Valsq. de rest. c. 2. §. 1. dub. 9. Tolet. l. 5. c. 6. §. 2.
casu, Sà v Homicid. n. 5. Valent. 2.2. disp. 1. q. 8: de homi-
cid punct. 4. Rebel. lib. 3. de oblig. & delict. q. 12. Peer
Navar. lib. 2. cap. 3. num. 36. 9. adde Lessium, & Filliac.
ab adversariis citatos: adde Lugo disput. 10. f. 10.
num. 187. ubi communem Doctorum est, testatur:
Molin. disp. 17. in principio. Fagund. in precept. De-
cal. lib. 5. capite 3. num. 20. ubi præter appellatos citat
Fatinac,

Farinac. Salomon. Boetium, Ananiam, Bartol. Angel. Dicastil. de iust. l. 2. tract. 1. disp. 10. num. 66. ubi præter appellatos, citat Bonacini, Laym. Tiraquell. Abb. Arragon. idem docet tract. 2. disp. 12. n. 407. &c. quid quoque est in hac doctrinam scandalosum, cum de viro seculari, ut vocant, non religioso, vel Ecclesiastico, in ea expreſe agatur.

20 PITHANOPH. Tranſuent illico ad religioſum, aut Ecclesiasticum, ut docet Amicus, partum honorem tueri potest, occidendo adverſarium, qui contumelias illum impetrat, sed eur citant Amicum qui hæc assertivæ non defendit, sed noluit à ſe dicta, ut communis ſententia adverſentur, sed tanquam diſputandi gratia, deinde jam hæc pauca fuerant ex libro Amici expuncta, nimis tom. 5. disp. 36. ſect. 7. ſacræ congregatiōnis Indicis decreto & iudicio, juſe quidem, cum d. inde hæc propositio num. 18. per decretum Sancti Officii die 24. Septembri ann. 1665. editum damnata fuerit & æterno silentio devota, qua re de illa filendū, cum nullus opinor ex scriptori bus vestris eam tenerit.

21. ANTIM. Nullus fanè, & dicunt omnes, religioſo viro, qui conſilia Chriſti ſequi debet, non verti dæcori, contumelias pati & fugere ab invatore, quamquam alii nostris non defunt, quos tamen hic non motor; quare ad aliud caput accusatiōnis venio: Licitum eſt, inquiunt, juxta aliquos ſpeculatiōes, juxta alios practicè interſicere auſfigentem, poſquam alapam impegit, Less. lib. 2. cap. 9. num. 79. &c. Lessius hujus ſententia proximam omnino prohibet & damnat, quam tamen omnino improbabilem pronunciare non andet, cum pro illa tam multi auctores ſtare videantur, quoſiple citat, nimirum Navarr. Henriquez. Jafon. Cordub. Mantius. Pen. Clar. Cajeran. Auton. Mercat. Viator. His addi poſtūnt multi alii nimirum Fernand. in examen moral. part. 1. cap. 9. ſ. 1. num. 16. Diana part. 2. tract. 15. reſolut. 15. n. 10. part. 5. tract. 4. reſol. 11. part. 9. tract. 4. reſol. 15. ubi multos citat, nimirum Megal. Lop Heniq. Stroverdorff. Carraff. de Duell. tract. 3. ſect. 2. queſt. 6. num. 25. Bonacini de reſift. diſputat 2. queſt. ul. ſect. 1. punc. 10. Marc. Serr. 2. 2. queſt. 64. art. 7. Philippus Faber de reſift. in 4. diſtinct. 15. queſt. 3. diſputat. 52. cap. 1. num. 29. Villalob. in ſumm. tom. 2. tract. 12. difficult. 12. num. 3. Marchantius in ſumm. ad Decalog cap. 5. queſt. 1. caſ. 3. alii videti pollunt apud Dian. citarum; oppolitam tamen ſententiam omnes ferē noſtris equuntur, ut de Lugo de iuſtit. diſputat. 10. ſect. 10. num. 190. ubi citat Bannez Sot. Carrer. Rodriguez. Salon. Malder. Molin. Turrian. Vasquez, qui liberè pronunciat, primam ſententiam gentilitatem ſapere, & à Christiana lege alienam; & ipſi Lugo reſtratur de communi, quibus addantur Amicus tom. 5. diſputat. 36. ſect. 7. num. 11. 4. ubi citat Glosa, in cap. ſuperſodieni, de homicid. verb. Legibus, & in cap. ſignificatiꝫ. edemtit. verb. Moderamine, & multi ali, omnes faltem, ut Laiman. Filiūcius, Reginaldus ab adverſariis citati, diſtam opinionem damnant in praxi, cum Lessio ſupra citato; immo Reginaldus ita concludit, quidquid ſit de probabilitate ſpeculatiōis, praxis demandata eſt; ex quo maſteſtum fir, ne ab eo quidem probabilem ſpeculatiōe adſtrui; idem Dicastil. idem proſitus ipſe Escobar quamquam de iſto, & de Baunione noſtro me parum tollitum eſt fateor, quoſint primarios auctores noſtros recenſere profeſtō non poſsum; nec pro doctrina Societatis admitto, ſi quid

forte, aliis, qui longè doctiores ſunt, diſtentibus, de ſuo proferre tentarunt. Denique auctores caſum mutarunt, nempe Lessius, & alii concedunt, id cuilibet licitum eſt, ut dicunt in ap- culatione, ſed vix unice centum milibus, Tribuno, v.g. in acie exercitus, à gregario milite fulle perco- fo, ea tantum lege, ut omni proſlus honoris gradua- ciat, niſi fugientem militem ineſequatur & perco- tiat; haec tamen pro ſua humanitate omiferunt Ad- verſarii, & caſum mutarunt; immo auctores dicere vix auctores in hoc, quo ad rem inter se diſcre- pare; nam illi quidem loquuntur ex hypothefi hinc ille non potest aliter grandem honori ſuo noſtan- inuitam eluere, niſi mihi ſequatur; ali re- rò qui ex hoc honorem reſtitui poſſe non cib- man, abſolute negant licitum eſt, iniqui, & repercutere: ut utriſi, temperatissime noſtris de re loquuntur, & non ſine maximo rigore, praefertim cum vix caſus uoquā iis conditioni- bus inſtructus quas praedicti auctores deſiderau- accideſe queat; qui enim non videt, ſemper ad- ſe aliam viam, qua Iaſus Tribuni hoſos repon- poſit; nempe gregarius ille miles capi facili- pte, ac deinde auctoritatē publica meritas date po- nas.

22. PI THANOHP. Haec igiur acuſationis aut quatuor imposturas coniinet: ejusdem fia- est, quod ſequitur, faſum auctoratem teſtiſtio- dicem occidi poſſe, quando alter opprefſo inueni- vitari nequit, docent Tanner. tom. 2. disp. 4. queſt. d. 4. num. 83. Sanch. in Decal. lib. 2. cap. 19. num. 7. Haec propositio uti jacet fallax eſt, & utrū diſcul- pata per decretum Sancte Inquisitionis edita die 24. Septembri ann. 1665. atque num. 18. ne ab ullo ex verſis, ſaltē quod ſciam, ſob in terminis defendit; nempe Sánchez, loc. cit. u- teſibus & iudice non loquitur; neceſſari diſ- culatore, utcumque intercedit; ſed tantum de Dnello, cojuſtantū opera a certa morte loquaciter liberari poſſit, pro quo citat Cajeran. addo Fagund. in Decalog. lib. 5. cap. 8. num. 41. ubi pizter Sanch. citat, Bannez, Manuel. Petr. Navarr. Cajeran. Ve- lent. Navar. Azor. &c. hoc enim proprieſtate noſtrū Duellum, ſed iuſta & neceſſaria deſtioſi ſupponit enim praedicti Auctores, non eſt aliud medium fer- vanda vita, ab iniqua Judicis ſententiā, & minus malum eſt, dubia & incerta morti in duello ſe expo- nere, quam certam circa Duellum iuſtis ſubire, nec iſpontaneè antecedenter provocat, vel accep- tat, ſed provocatus & involuntariè. Quodq. reſi- tinet ad Tannerum, duobus verbis expediteſte; Emmanuel Sà imponit, nec ſententiam ſuummodo explicat; unde ſtandum eſt ſententia com- muni, quam tradit Lessius lib. 2. cap. 31. num. 29. nimirum Reum etiam inuſtē datum non poſſe per vim de defendere, contra Judicem, aut minifro- ne ſententiam latam exequantur, ita ferē omnes, cum S. Thom. & Soto, quos citat, rejeſtiſ pauci ge- riſperitis, quos appellat Covart. lib. 2. var. C. 2. n. 13. qui pro mera deſtioſione ſecus ſententiū in qua opinionem Victoria dicitur inclinasse, excipit ramus Lugo disp. 10. ſect. 7. n. 16. 4. caſum illum, qui ſab- likes, ſeu Miniftri Judicis licet innocentiam Rei co- gnoverent, vellent adhuc capitalem penam & ſententiam Judicis in Reum, exequi, poſſet enim Reus illis refiſtere etiam occidendo, ut cumcom- muni Doctorum docet Molina tract. 3. disp. 15. n. 13. ubi citat Sot. Sylvest. Covartv. Si enim dicti Mi- niſtri inuſtē aliquem infeſcere aggrediantur, aut compo-

comprehendere, ut iustè interficiatur, & constet de hominibus eorumdem iniustia, qui constat eos pessime, scientes le iustè agere, nec is morrem impunitam evadere queat, nisi dictos Ministros permissim, hoc ipsum licet prestatre poterit, cum illi sua poenitentia abundantur; si vero si bona fide procedunt, iure interficien possunt; si hæc autem licent postulam à Iudice sententiam ante illam potio posse habent; nihil aliud Tannerus dicer voluit: id est autem quantum hæc opinio, quam de Lugo communis DD. esse facetur, ab ea quam Parochi diocesis vestris affugunt, diversa sit. Sed perge ad deplorat.

¶ 24. **ANTIM.** Iure possedit, qui dicit mentiris, aut iniurias fecerit. Exempl. 7. cap. 3. Regional. tom. 21. cap. 5. num. 60. Lessius cap. 9. num. 78. hoc expressè negat, hec sententia inquit non est significata, falsi enim est iniurias verbales reprobant, additum Hurrad. Mendoza. Filliuc. Azor. &c. Regional imponunt quia loco citato & toto illo capitulum habentur; & miror, qua fronte hujusmodi lumen impotitas piis & doctis hominibus timblicè affingit; sed non est, quod inter: cum enim tenuit illa ut jam supra monui ex penu Adversariorum nostrorum prodierit, nihil mirum, quod nisi singularis dicitur officina characterrimum desideretur, impostura videlicet, falsus, & contumac. Escobar porro male citatur exempl. 7. quidem. neque id semel, sed intra nos paginas novas, ex quo patet, quam veritati fuerit Averellani in lectione hujus libri; deinde cap. 3. nihil proficere debet, sed 2. ubi contrarium docet; nihil istam questionem num. 59. licetne pro defensione hominis latronum impugnari, aggressorem occidere rebus ordinatis: licet tamen, si factus impugnetur. Qui nabo ad hanc frontem non obstupefecit; sed sequitur de occisione latronis aufugientis, quod videtur ex supra & abundè diluta calumnia; idem tegerit in dictum Escobar tract. 1. exam. 7. cum cap. 3. de hoc nihil haberet, sed 2. ubi hæc dicitur agressor, occidere non licet; Lessius item annals. cap. 9. 66. & 72. de fugiente nihil, immo nos, dicit, taliter esse contra charitatem, furem ostendit, sic ablati fugiat; sed de hac controversia non ingraefit.

¶ 25. **ANTIM.** Si vel unam accusationem sinceram haberemus; res utique toleranda esset; sed ne unam quidem inventio: accipere, inquiunt, aut dare tempore pro spirituali, ut motuum, non ut pretium, simoniam non esse, docet Escobar tract. 6. exam. 2. c. 6. n. 48. item Valent. diff. 6. q. 16. punt. 3. pag. 2039. Escobar loc. cit. nihil talis habet, in modo terminat examen de simon. num. 25. ubi dicit à Valq. reputari probabile non esse simoniam, dare pretium pro intercessione remota; id est, quod Paulus dar Petro, ut hic apud Joannem intercedat, & hic apud Antonium beneficij collatorem; item à Suar. aliquid dare pro labore; & concludit ipse cum Valentia licitum esse, de illo pretio pacifici; nimirum pro labore, vel intercessione remota, dicit enim, hujusmodi pretio, quod licet dare & accipere sine simonia; ex quo manifestè pater impostrata. Quod pertinet ad Valentiam; cerrum est, aliquid tempore posse dari pro spirituali citra pactum, & prohibitionem Ecclesie; puta titulo gratitudinis, ut docet Gibalin de simon. q. 18. conf. 3. ubi citat Navar. Cajet. Covarr. Ugolin. Sot. Valent. Suar. Filliuc. Caft. Pal. Laym. Bonac. Less. Sanch. addo reliquos omnes, qui ut docti, solidè, ac fuisse demonstravit Gibalin. q. 2. docent omnem simoniam dicere pactum, formale scil. aut tacitum, & pretium; igitur quando beneficium illud tempore, quo Perr. Paul. sibi obstrinxit, dictum Paul. deinde movet, nullo scil. pacto prævio, ut Petro aliquod beneficium spirituale conferat, nimirum ex gratitudine: nullam inesse simoniam docent, quotquot rem istam intelligunt, scil. apud Deum & præscindendo à præcepto Ecclesie: Utrum vero quis pacisci queat, de antidorio, id est, de re illa, quæ titulo gratitudinis rependitur, negant omnes communiter, ut testatur Gibalin. n. 5. asserunt tamen Covarr. Valent. Cajetan. qui tamè ultrò fatentur, hoc in praxi esse difficile, ac proinde nunquam confundendum; Gibalin. ingeniose illos ita excusat, ut per pactum illud, nullam novam obligacionem induci velint, sed solam illam naturalem, in beneficentia fundatam; sed profecto omnino frustra est pactum illud, si novum jus, seu novam obligacionem non afferit; præterquam quod omnem pactum in materia beneficiali Ecclesiastica lege vetitum est: ut ut sit illorum sententia, ut à Gibalino cum optimo fundamento explicatur tum loco cit. tum q. 2. §. 9. nullam censure notam merei videtur; quamquam ut inutilis, & alioquin periculosa, ab omni praxi & usu arcenda est; & quo ad forum exterritum.

Dialogus Decimus,

num, simonia semper huic pacto inesse presumetur; sed de simon. fuisse in singulari congressi.

26. PITHANOPH. Hæc tamen accusatio, quæ sequitur sincera est, nimurum non esse veram simonianum tempore promittere pro spirituali, & vicissim, sine animo standi promisis, & hoc doceri à Lessio lib. 2. c. 53. num. 11. & Escobar tract. 6. exam. 2. cap. 2. num. non 19. ut dicunt sed 20. non est, inquit, vere simonia; sicut si non aurum non est aurum; Lessius autem loco citato, dub. 1. non 7. ut ait ne aliqua falsitas saltem in citationibus desideretur; ubi citat Cajet. Sot. Tolet. Gibal. quaf. 1. 7. ubi citat præter appellatos, Pet. Navarr. Valent. Sayar. Manuel. Arragon. Laym. Bonacina. Filliuc. Castr. Pal. Villalob. contra Navarr. nimurum in foro interno, sicut matrimonium sine consensu initum nullum est, item votum, &c. in foro tamen externo præsumitur validum, quia ex signo externo præsumitur animus interius: hæc igitur opinio longe probabilius est opposita; unde non erat, quod eam vestris auctoribus adversarii quasi scandalosam & temerariam exprobarent: qui ad paucam respiciunt, facile pronunciant, non negamus tamen, esse gravissimum peccatum, simonia ipsa fortè gravius, quod in foro externo, iisdem, quibus simonia pœnæ obnoxium est; cum simonia præsumatur. Hoc punctum in sacra Pœnitentiaria non semel agitatum, & discussum fuisse inaudiu, & omnes in hanc sententiam, excepto dumtaxat Illustrissimo ivisse.

27. ANTIM. Ita est, & non nihil à me de hoc argumento scriptum fuisse, memini; sed pergamus; veniunt ad Lessium, qui docuit, inquit, l. 2. c. 19. n. 52. neminem teneri jure naturæ, aut legum, restituere acceptum pro ferenda sententia inusta, aut assassinatu, aut adulterio, sed licet illud restringere. nihil habet Less. d. c. 19. sed c. 14. num. 52. & 56. ubi citat pro hac sententia D. Th. Cajet. Couarr. D. Antonin. Angel. Sylvestr. Navarr. &c. his adde Card. De Lugo d. 37. de just. seit. 11 n. 127. ubi dicit, in hoc plerisque contentire; namlicet inquit, illa acceptio sit culpabilis; opere tamen sequato, non est obligatio restituendi, & si illud sit munus, non pretium (vox enim illa acceptum etiam pro munere accipitur) idem Cardinalis, n. 134. docet, licet Judex per leges obligetur, ad non accipienda munera, eum per easdem non obligari ad accepta restituenda, & in hanc rem citat Molin. Henriquez, Angles, Perez, Petr. Navarr. Vasquez, Rebell. Sal. contra Sotum, qui cum docuerit 4. de Inst. q. 7. à. 1. ad 2. eum non teneri ad restitucionem, qui accepit à Petro, aliquid, pro proprio, ne occideret Joannem, quem volebat occidere; que sententia, ut monet Lugo, n. 126. aperit ostium furtis, usus, est fanæ, quod mitemur, Judicem teneri ad restituenda munera, ante declarationem juridicam criminis: addé pro sententia Lessii multos alios citatos ab eodem Lugo, disp. 18. num. 4. præter jam appellatos, Turrian. Arragon. Azor. Sylvium, Salon. Dian. Sot. Sayar. Tanner. Alen. Richard. Gabr. Villalob. & communem hanc sententiam idem Lugo, esse restitutur. n. 54. contra nonnullos Juristas. addé Dicastill. l. 2. de Inst. tract. 2. disp. 6. dub. 1. Bonacina. in 8. præceptum q. 2. punt. 8. Laym. l. 3. tr. 4. c. 4. n. 9. & 10. Tambur. l. 7. c. 5. §. IIII. & c. 20. ubi testatur de communi, Busembaum, l. 4. c. 2. dub. 1. addé præter appellatos, Filliuc. Sanch. Reginald. &c. non tamen negat Lessius, quin judex gravissime delinquat, tum judicando contra justitiam, tum accipiendo pro inusta sententia ferenda, ac teneri quantum no-

resarcire omnia damna, quæ parti ab eo laste obveniunt: quid porro in hac re adeo scandalosum sit, revera non video.

28. PITHANOPH. Omisisti unum accusationis caput, aduersus Tom. Sanch. in summ. l. 2. c. 38. num. 46. nimurum divinatorem teneri ad restitutionem accepti pro divinatione, si solum consuluit atra, securus tamen Demonem: apud Sanch. dict. num. 64. non inventio, sed n. 94. 95. 96. ubi verissime docet, præmium acceptum pro divinatione, seu prædictione rerum illarum, quæ unctione probabilitate prædicti polluit ex Astrologia, qualia sunt ea quæ ad tempora, & agitcularam pertinent, non esse restituendum, licet non eveniant; sicut medicus præmium acceptum pro curatione restituere non tenetur, licet ager curare non fuerit; at vero acceptum pro divinatione illorum, quæ prædicti nequeunt, sine manifesta fallacia, & fraude, quia nulla probabilitate aitur, restituendum est; quo enim iure retinendum est: si divinator utatur opera dæmonis prædicendo, si præsertim sires eveniunt, peccat sane gravissime divinando, & acceptando, non tamen tenetur acceptum præmium restituere, pro quo citat dictus Sanch. Navarr. Manuel. Sal.

29. ANTIM. Consulto prætermisi: idem enim est, cum eo, quod statim subditur de pretio, ob factum præcepto non restituendo; unde addi possunt tribus illis auctoribus à Th. Sanch. adductis, omnes illi, quos appellavimus supra; mirum quantum si homines de restitutionibus faciendis soliti sunt, non forte quod multum ad eos de egenis pertinet, sed ob alias causas, quas reticeo, quia sunt notoria, his ergo jam supra discussis, ad Bannium nullum transcamus, quem ex multis capitibus imponebam, latram januam furtis domestici per Bannium fuisse peccatum. pag. non par. 213. & 219. edit. 6. ex librum 6. edit. consule paginas in p. 213. nihil profutus habere, sed de pœnis uturari. pag. verò 219. de patibulo contractuum agit, illudque licitum esse concludit appositus iis conditionibus, quas appellant, citataque in hanc rem, sex aut septem auctores, Major. Navarr. Couarr. Valent. Bonacina, Palatium, Molin. Octoginta fere alias classis adiunxit, in singulari congressu, ad quem te repito; ridiculum autem est hoc ad furtu domesticæ traduci; si capitula citassent, vellocum & annum editionis, ac typographi nomen, illorum fidem minime desiderarem; paginas dumtaxat appellant, editiones sextas, præmibus habentes editionem sextam, ut legis in præfatione ad Lectorem, Londini factam ann. 1645. epis Simonis Rigaudi; loquuntur fortè de famulis domesticis, de quibus ipsis cap. 13. quaf. 3. quibus justam compensationem permittit his conditionibus, ut salarium certò debitum sit, ut alto modo repeti non possit, ut res clam fiat, & absque ullo scandalo; quid rigidus; tunc enim non accipiunt calceum, sed suum. Pro quo citat Joan. Medin. Navarr. quibus innumeris addi possent; sed omitti, quia de hoc controversia fuisse alibi.

30. PITHANOPH. Restituenda non esse damna, quæ nobis auctoribus, quædam intulit alteri, p. 307. ibi nihil legitimus tale; sed cap. 13. quaf. 2. querit, utrumque, qui alteri, v. g. furtum consulit teneatur restituere; responderet affirmativè, si verè auctor fuit, & ejus consilium ad furtum aliquid contulit; at si nihil præfusus, eò quod fur jam ex se omnino paratus esset; in hoc casu negat, quia illud consilium nihil influere, quid in hoc responso adeo scandalosum sit, videte non possum. Idem dicendum esse duxerim, de arte culæ

callo septenitimirum, non teneri furem sub mortali robbery sumnum totalem, per minutoria furta aliquam, pag. 220. de quo nihil prorsus loco citatur, aliorum cap. 11. ubi disertè docet, eum pecuniam, qui cum valeat, non vult restituere dñmsumman; etiam si diversis personis tantum quid furatus sit, modo scilicet summa ea sit, quod ad peccatum mortale sufficiat, si quis totam illam sicutur utrumque quid eversius in hac questione dici possit, non video, redeunt ad pacem trium continentium, dicunt esse usum palliatam, ac negant, quod probari à Majore, sed profecto nihil affingitur Majore, consularum 4. disp. 15. quest. 4. & 49. que esse fuit in sententia, ut restatur etiam Giul. lib. 6. cap. 5. art. 2. num. 4. qui certè rem hanc, in libro suo discussit, ut nihil addi posse videtur.

¶ ANTIM. Invidia non esse peccatum mortale ob primi homini temporale conceptum, docet Baunius, p. 113. nihil scriptale, agit autem de invidia cap. 39. ubi docet i. invidia ex natura sua esse peccatum mortale condit. 1. esse peccatum mortale ratione utilitatis, qua pro laborat, ob bonum spirituale, vel tempore proximum, quod si leve sit, non esse mortale. Caje. in his. r. Invidia, & ita intelligendus est Baunius cap. 7. art. 5. ubi citat Cajet. 2. 2. quest. 35. art. 2. Ut in iniquam negavit Baunius, invidiam illam esse peccatum mortale, qua Heterodoxi, alii que quidem, si non religionis, factem factiois homines ergo ferunt, quidquid doctissimi & piissimi in apologetico studio ducti pro Dei gloria, plurimum fatu, Ecclesie defensione, errorum conformatio, qualibet, quae scriptis, qua viva voce geruntur.

PITHANOPH. Appositorum omnino argumento confutari, sed pergam: redeunt ad Escobar tract. exam. 11. cap. 9. Ubi dicit, Sacerdotum accepta per me pro celebranda Missa, aliam recipere posse pro ipsius parte ad ipsam spectante. Citat cap. 9. cum inde hoc exam. 4. dumtaxat capitibus comprehensum. Cap. autem 4. num. 96. non asserit, hoc fieri, sed referit ita sentire Filiiucum, en tibi ejus via pro finit filiiucum, modo non accipiat tandem pro integro facinatio, fed pro parte; quod autem docet, manifeste patet ex cap. 1. num. 92. ut propanhac questionem, Privati offerentes sumere satisfactionum suarum partem; sic addicet: non, quia generalis est; acutamen probatur cum Filiiucu, & aliis ex charitate posse, fiducia proprias satisfactiones; unde patet impo-

¶ ANTIM. ibidem addit. cap. 9. p. 146. editionis lug. 1644. Missam audiri, dum quatuor Missa sunt, in diversis Altariis, eodem tempore celebra. Missa audiuntur; pro quo citat Sanch. hoc enim fuit tot declamationum argumentum, in multis Escobar ab Adversariis ad instar monstri traductus est; citant etiam Baunius cap. 6. sed male citant utrumque: nam Escobar habet, cap. 4. Bauni. vero cap. 17. concl. 15. ubi pro hac sententia citat Molfei. Hurtad. Azor, Dñm. subiectus tamen hanc opinionem tenendam esse, quia presertim repugnat usui. Et vero non omnes, aut certe ferè omnes oppositam defendunt Reginald. lib. 19. cap. 2. quest. 3. num. 26. Coen. de Sacram. in 3. p. q. 83. art. 6. dub. 2. num. 288. Quod Bonacina, quos citat Diana, tum p. 4. tract. 4. cap. 107. tum p. 2. tract. 17. refol. 18. Adde Fagund. tract. Eccl. lib. 2. cap. 6. num. 12, ubi citat

Azor, Tolet. Suar. idque de duabus partibus Missæ, successivè auditis, ac proinde potiori jure, de duabus simul auditis, quo nihil absurdius dici posset. Sanch. ab Escobar citatus hanc questionem non tractat, sed aliam longè diversam, nimirum eum, qui duplum Missam audire tenetur, posse utramque simul audire, dum iudicandi Altari celebratur, lib. 1. cap. 14. num. 12. ubi citat Majoren, Perrum de Lebedina, &c. quæ reverā, ut vides, questione est longè diversa. Cardinalis Delugo eandem sententiam tenet de Sacram. Eucharist. disp. 22. sect. 1. num. 10. atque oppositam illam Molfei & Escobar absurdam à Suarez merito repudiari, imò idem Lugo, num. 8. docet, non satisficeri precepto, ab eo, qui audiret medium Missam unius & medium alterius; ibidem autem pro sententia opposita, Azor & Toletum perperam citari, prudentissimè observat, reclamante licet Leandro, qui stat pro parte opposita, part. 3. tract. 2. disp. 1. quest. 56. ubi pro nostra sententia, ex nostris, præter appellatos, citat Castr. Pal. Martinon. Layman, & frustra tentat arguenda Cardinalis Lugo refutare; Tertites Achilleum, Pygmæus Herculeum. Quod ad me spectat, Escobar & Leandri sententiam probare non possum, quia ulti Ecclesia contrarius est, quod certè validissimi argumenti loco à me reputari; nec est, quod Leander neget, per hanc doctrinam relaxari disciplinam Ecclesiasticam & cultum Dei, quasi casus moraliter accidere non posset; hoc enim falsissimum esse constat in majoribus præsertim Basilicis, in quibus non raro accedit, ut tres acutum Sacerdotes in vicinis Altariis sacrum ita faciant, ut eodem tempore, ut unus incipiat, alter Evangelium dicat, terius consecrat, quartus sacram Eucharistiam sumat. Nostri ergo autores hujus opinionis præxim, si unum Escobar, cum altero excipias, tutam esse non credunt; unde quo ad hoc, non erat quod Adversarii, vel hoc dumtaxat nomine, omnes Jesuitas foecissimè lacerarent, propter duos aut tres versus Partis Escobar, qui nec opinionem illam probare conatus est, nec mentem suam super hoc aperuit, & Thom. Sanchez pro hac opinione perperam citavat.

34. PIHANOPH. Nimis esse videris in hoc arguendo, quod lequitur statim expeditio, dicunt enim obligationes jesuianæ ab Escobar relaxari, tract. 1. exam. 13. cap. 3. sed hic Auctor toto illo capite tritandum taxat & communia tradit ab aliis accepta; longè plura invenio & singularia apud Pasqualigum & Leandrum in iis tractatibus, quos de jejuniis ex professis scripferunt; si illi vestri essent, quād dire, ab Adversariis vestris vapulasset; quamvis enim Leander sit paulo strictrior Pasqualigo; cum tamen adeo asseveranter sua sensa pronunciet, additis identidem suis illis formulis, certum est, certissimum mihi est, quidquid alii dicant, non defunt qui plus in eo moderationis desiderent; præsertim cum in his rebus moralibus pauca certa sint, utinam optimi illi reformatores ad jejuniū legem oblevandam adigerentur, aut faltem id consiliū susciperent, juxta illam formam, juxta quam autores vestri aliique instituti vestri homines illam obseruant. Sed his omissis, de quibus jam supra, ad sequentem articulum veniamus, in quo magnum Suarez agreditur, nimirum Confessariorum debere credere penitenti, si ab eo interrogatus, utrum doleat de peccatis, & proponat ea in posterum non patrare, id verbulo affirmet. Suar. in 3. p. tract. 4. disp. 32. sect. 2. num. 2. Filliuc. tract. 7. n. 358. & curam Confessariorum hoc demum reduci. Suarez hoc loco nihil profundit, quod ab omnibus auctoribus

S. # Catholicis

Dialogus Decimus,

Catholicis non dicatur, ut ipse testatur sub fin. hujus num. 2. his verbis: *ita docent omnes auctores*; nempe calum illum statuit, in quo ex confessione non oritur specialis aliqua obligatio restituendi, vel relinquendi occasionem proximam peccandi, sed tantum communis & generalis obligatio non peccandi de cetero, ac proinde premissa integra confessione, dispositio penitentis ex duobus confurgit, scilicet dis- plicientia peccatorum & proposito non peccandi; si autem signa sufficientia utriusque Confessario non apparent, hic debet interrogare penitentem, an ex animo derestetur peccatum, & verè statuat, in posterum non peccare; cui affirmanti credere reetur, quid quælo in his mordendum, seu carpendum? an forte fides penitentis detrectanda, in hoc scilicet caufo, in quo nihil est, quod detrectandum esse persuadeat. Hæc sanè non jam minus probabilita, sed omnino certa, saltem apud auctores verè Catholicos, nonnulli fortè alium ritum inducere fatiguntur, sat scio, sed ritus Catholicos ex Rituali Romano non vero ex alio ab iisdem composito, & cum gravissimis notis damnato accipimus. Filiarius cum Suarez Magistro suo, pro more consentit: addo unum, huc etiam imposturam minime desiderari, cum rem ipsi universaliter & absolute statuant, quam tamen Suarez ad singularem calum restringit, in quo est tantum communis & generalis obligatio non peccandi de cetero.

35. ANTRIM. Redit ad Baunum, cui hanc opinionem attribuit, *Theol. mor. p. 1. tract. 4. q. 15. pag. 137.* Penitens à Confessario interrogatus, non tenetur dicere peccatum, cuius se accusat consuetudinis esse; ita est: fed prudenter addit ibidem Baunius, *dub. 11.* nisi Confessarius gravem causam habeat interrogandi scilicet penitentem, de confutidine peccandi, exlevi enim causa, hoc jure non pollere Confessarium putat; alioquin, inquit, teneretur Penitens repetere peccata legitimè jam confessa; nec habet ius afficiendi penitentem hoc dedecore, quem potius debet absolvere; si hic habet verum dolorem de præteritis, cum proposito non peccandi. Suar. *de penit. disp. 22. sect. 4. num. 15.* cum Cano, contra Sylvester. docet, non esse necessarium hanc circumstantiam consuetudinis saceri per se loquendo: nam ut optimè observar, si talis consuetudo constituit penitentem in periculo, facilitate, occasione proxima peccandi, illam haud dubiè rescite debet. Confessarius, ut de dispositione & obligatione penitentis certus reddatur; & in hoc casu penitentem interrogare debet, & hic rem a periire tenetur; & hæc est illa gravis causa, quam Baunius exceptit. Leander *part. tract. 5. disp. 8. quæst. 21.* mordicus defendit dictam Baunii opinionem, pro qua unum citat Joan. Sancium, & quæst. 26 Navar. Hurtad. & Baunum; sed profectò Navar. *cap. 6. num. 7.* contrarium assertit. Ut ut sit, communis est nostrorum auctorum sententia penitentem de confutidine interrogatum tenet ad respondendum; & opposita sententia, inquit Delugo, *disp. 14. de penit. sect. 10. num. 172.* Est contra omnes Theologos, contra praxim Ecclesia, contra finem hujus Sacramenti; nec ullus unquam timorata conscientia eam sequetur, quare hanc sententiam Baunii & Leandri nullo modo probamus, nec in hoc Baunum defendendum suscepimus. Eundem Baunum deinde perstringit, eo quod doceat part. 1. tract. 9. quæst. 9. rationem boni temporis facere, ut is absolvit posse qui est in occasione proxima peccandi. Male citat tract. 9. pro 4. & quæst. 19. pro 14. deinde Baunius tres tantum assertions in hac quæst. habet: 1. est,

regulariter absolendum non esse, qui est in occasione proxima; regulariter, inquit, quia ex multorum sententia licet exponere seculo periculo peccandi, cum agitur de aliena salure procuranda; pro quo citat Basilius Poncium, Castr. Pal. D. Thom. Salas, Armill. Navar. Graff. Henr. Cajet. contra Suar. & alios. 2. est de occasione remota, neque huc facit, est, eum possit absolviri, qui est in occasione proxima, si dolorem de peccatis habeat, & firmum propositum non peccandi, & justam causam non deferendam occasionem, & citat in hanc rem Sa. Philiarc. Ludovic. Cordub. Ludovic. Beja, Layman, Candid. Dian. Navar. cum iis scilicet conditionibus, quas dicti auctores prescribunt, v.g. ut sit verus dolor, verum propositum, justa & notabilis causa non deferendi illam occasionem, quæ non sit per se mala, sed indifferens uni scilicet ad bonum, alteria ad malum, ac demum non sit assiduitas peccandi, sed bis, aut semel in mense. Nullam porro mentionem facit boni temporis, sed tantum justæ, honestæ & rationabilis causa: eadem habet in summ. *cap. 46. concl. 1.* in qua negat, penitentem absolvi possit, qui occasionem proximam recusat deferere, quia men talis non est, inquit, si appellata conditio adfuerint, citatque præter appellatos, Laym. Manil. Reginald. Suar. Vivald. quid porro in his tam horrendum & acatholicum, non video; praeterea cum illa quæst. 5. in qua hac haberet, non quid sententias, sed quid auctores citati sentiant, & doceant, tantum referat.

36. PITHANOPH. Addunt alia duo capita, que Baunio exprobrant, nimitem, iuniores absoluendi esse, qui in eadem peccata sepe recidunt, etiam si in absinere non conentur; Baun. *tract. 4. quæst. 15.* imponunt Baunio Adversarii ultimam clausam, cuius neminem quidem; in d. *dub. 2.* dissentit, rem committendam esse discreto Confessari, qui dñe re universa statuat, prout ad De gloriam, si Penitentis bonum expedire judica veritatem; & quidem si aliiquid opera studiique ad correctionem vita præterita adolescentis attulit, veroque dolore de peccatis tangitur, hunc absolendum esse centet. *Hec Baunii pag. 46. col. 1. lit. 3.* unde constat, dictam clausulam impostaram illi fuisse; illa agitur que habet *q. 22. pag. 109.* non *104.* ut imponunt Adversarii, in eodem sensu accipienda sunt, & hoc earum terum caput; quo, ne quid diffiteat, multa sunt matutinae ac sedulæ consideranda, illudque praefatum ponderandum, ne dum nimio rigori studeat, non charitati modò, verum etiam Justitia parum conculatur; nullum enim dubium est, quin gravissimam injuriam penitentem inferatur, si eidem recte dispositio absoluio negetur, aut invito illo, differatur; memissile debet Confessarius, se ministrum esse, non dominum sanguinis & meritorum Christi, nec non divina reconciliationis; de his ad libitum ac proportionabili disponere non potest; sed fidelerit ministerium suum implere; iudicari, operas premit fore, si absolutione differatur, & penitentis proberbit propria constantia; si certè iudicat, do manus, inculcat penitentem; ac certum iudicium ea de re habet, ut potest, posita præsertim confessione integra, cum sincera contritione & firme proposito non peccare, dicitur probabilitate tantum id judicari, idque ad summum, saltem ut plurimum, probabile iugum est, oppositum, nimisrum penitentem absolendum esse, utri amabo; iudicium probabile favere debet; Confessario, an Penitentem: huic, ni fallor, cuius res agitur, unde in hoc casu, invitus reiici non debet sed

sensisse mihi videtur, nisi quod præceptum divini amoris etiam implatur, quando divina mandata servantur, licet enim bonum opus ex bona intentione & recto affectuorum ducere debeat, nec enim effectum honestæ operationis, sine affectu honestæ intentionis esse potest, sed illud unum dumtaxat dixit, impleri præceptum Dei effectu, non quidem sine ullo bono affectu, ut dixi, sed tantum sine affectu puri & perfecti amoris: alioquin Dei præceptum roties violaretur, quoties ex alio motivo & affectu quam puri & perfecti amoris procederet, quod nemo dixerit: illud ipsum est, quod Sirmonius assertit, nimirum à Deo præcipi effectum, nimirum mandati, idque, sub æternæ damnationis pena, non sicut affectum interiorum puri & perfecti amoris, sub eadē pena coniungi mandavit, id est, in quolibet præcepto duo præcepta non agnoscit, iuxta doctrinam S. Thom. S. Bernardi & aliorum; utrum vero seorsim, præter illa præcepta Decalogi, sit aliud divini amoris, quod non obliget ad ullum alium effectum, vel affectum, nisi tantum ad interiorum illum affectum puri & perfecti amoris, vix definitivit Sirmonius, modo supernaturalis sit, & ex motivo anima, ut post inferni privationis gloriae, offendit Deum, sicut summa dilectio, concepta sunt illius verba, manifesta legit impotesta, quod pertinet ad Amicum, quem citat, tom. 8. disp. 3. num. 13. certum est, amicione illam tantum ex eodem Amico sufficiere, quælibet motivo supernaturali, ut disserit docet num. 11. Unde eum pœnae à Deo infligendæ siue temporales, moribus supernaturale esse valent, v.g. pœna Purgatorii, vel corporis ægritudo, si hinc Deo revelaretur, nihil mirum, si ex illeum motivo, constitutio elicatur, quæ cum sit contraria Deum, sufficientem, cum Sacramentis, diabolis membre, pareret; nihil certèn hac documente video, quodcum Tridenti oī omnibus concordia, & resū ex Adversariis refutare ve[n]it, ex motivo pœnae æternæ; ut sit, Amicus hoc capere non debet, cum iis plus quoque ibi, aperte quæ attributionem illam cum Sacramentis eam esse velit, quæ aliqualem Dei amissione omnia complectatur, quod tamen non homines suos falluntur, docuerunt: & verò in beatitudine nostra de attributione, quod scilicet confirmatione, sufficit, Amicus, præ reliquis omnibus, id est, ut ajunt, ac rigidè sentit; unde probabonem, quod Adversarii in hoc argumento illocutus sint, sed potius laudent.

¶ PITHANOPH. Ad ultimum caput devenero in quo Adversari Antonium Sirmonium sugiliat, quod scripsit, homines ad amorem Dei, ex proprio charitatis, non obligari, ne ad aliud præceptum ex motivo ejusdem amoris; vesti omnes, quoniam memini, oppositam lentitatem tenent, nec Sirmonius negavit unquam, homines in eundem præcepta teneri & obligari ex motivo charitatis divini amoris, ponamus enim hominem in proprio vice constitutum, non habere Confessarii copiam, laud dubiè ad præceptum pœnitentia remittendam, sed perfectam, dimittitur ut plerique solum, ex motivo divini amoris. Nunquam hoc Sirmonius, nunquam ullus ex vestris negavit. Sed nondum quidem, ut impium traduxit Wendrocius, impius ipse, pessimus & iniquus divinis charitabilibus, quam mortali stylo seu mucrone, similem verbi jugulat, qui multa & fere omnia impoluit, nempe hic auctor nihil aliud

illius

illius de nobis opinionem, & iniquum iudicium infirmant & profluelevant; idem de Gandavensi dictum esto velim; Lovaniensis demum facultas à tempore Baij, se nobis parum aequam præbuit: ex a prodidit Iansenius, & primi ac præcipui illius doctrinæ defensores, assertores, approbatores, ut Calenus, Fronmundus, Pontanus, Sinnichius, &c. nostris hodiernis vatis obtentibus vexare non cessat; unde ut prædictam illius censuram non recimus, ita non admittimus, seu potius paucum curamus: notatæ Propositiones non ita cruda facient in libris auctororum, ex quibus excerpta fuerunt, sed tuis limitationibus, restrictionibus, & conditionibus appositis instruetas legimus: quales sunt illæ, in quibus agitur de occasione proxima, de repellenda contumelia & acculatione iuncta, de opinione probabili, de furto, de famulis domesticis & justa compensatione, de illo, qui cessit foro, de munere à iudice accepto, de damno illato ab alio tertio, resarcendo, de usura, & contractu moatra, de simonia, de Missa audiēda ex præcepto, de crimine occulto, de superfluo, de potu immoderato, de jejuniu, de plena ad agendum deliberatione & libertate, de absolvendo tuis relapsis, de formalia adulterio, de restrictione mentali, de homicidio, de mendacio & jureamento, de duello, & nominaliæ ejusdem generis, que si absoluunt & absque ullis restrictionibus & conditionibus appositi enunciant, horrem illuc incurvant: prout nonnulli vociferari non cessant morum corruptelam à leuisi induci, cum homicidium, calumniam, usuram, simoniā, furtum, aliaque hujusmodi licita esse, pronuntiant: quod quam falsum sit noriorum est: nunquam enim privata auctoritate occidere licet, nisi ad moderatam & necessariam sui, rerumque suarum defensionem, nullam simoniā admittimus, nullam usuram: illud duntaxat, nullam simoniā esse nisi pactum insit, saltem tacitum: & nullam usuram, si perceptum lucrum legitimo titulo nitatur: nullam etiam calumniam probamus, nisi quando iugisum accusatore mendacem & impostorem appellamus: nullum etiam furtum, cum revera furtum non sit, iusta compensatione uiri, iis scilicet conditionibus appositis, de quibus jam supra.

40. PITHANOPH. Inservuerunt tamen aliquas propositiones improbabiles, immo eroneas, quas nulla conditio apposita, nulla restrictio probabiles reddere valeat, v.g. quod absolvere licet dimidiati tantum confessio in magno concursu: quod licet Clerico calumniatori occidere: quod præceptum ferandi Festi non obligat sub mortali: quod licet procurare abortum, nondum animato foetu: quod possit peti maleficium à parato maleficium solvere: quod peccata in confessione omisia, non debeant ultra clavibus subinci, quod foetus quandiu est in utero, careat anima rationali: quod urgens metus causa iusta sit diffundandi Sacramentorum administrationem: quod iuvent non teneatur, qui dormire nequit, nisi vespere sumpta coena: quod homo non teneatur unquam elicere actum amoris Dei: nihil ex his apud autores Catholicos, præsertim apud vestros inveneris: imponuntur tamen à bonis illis, quia fide, quia conscientia, non alia sicut quam mala.

41. ANTIM. Inter Lovanienses multi sunt, hodie num nostris contraria: manet alta mente repositum Indictum Baij & logii Iunioris: hic sane illum, auctore Iansonio, vindicare voluit, sed longè turpius erravit, constitutiones Apostolicas admirerunt: ali-

qui tamen verbo tenus, cum damnata doctrina propositis Theſibus oblituare defendant; de aliis non judico, quæ intrinsecis latent, multas habeo in manus hujusmodi positiones, quæ certè inter inconcilia SS. Augustini & Thomæ dogmata recentri non possunt.

42. PITHANOPH. Scio, ad quid alludas; nempe illaudantur ab Alexandro VII, eo quod prædicta doctrina docenda & defendenda suscepissent, tamen perperam aliqui dixerunt, nihil esse in gradu illis voluminibus SS. Augustini & Thomæ, quod doctrina fidei centendum non sit; longe alia mensuræ Alexandri, quis enim sui composib[us] pertinadeat, tanmulta illam & grandia volumina inter libitos canonicos referre voluisse: accepit ex ipsis ore, uia autem mel. VVander-Beken accepit, nonnihil am literas illas sive vilas fusile, quæ ad Lovanensem illius nomine serp[er]ta fuerunt ut sit, private litteræ fuerint, præter quod in bono sensu verba illa intelligi possunt de doctrina Ecclesie & fidei, quam duo illi sanctissimi Doctores scriptis suis mirabiliter illustrarunt ac prouerunt. Quod tandem spectat ad decretum S. Congregations & propositiones in eo damnatas, mihi profectò ad nos, qui dictas propositiones non modo non tenemus, sed execramus: meminerint tamen qui hanc censuram a deo jactarent, per illam immensam censuram declarati 4. & 5. nimis, quod nullum foro conscientiae Parochiale Missam audire possunt, nec in Parochia confiteri, ut annue confessio præceptu fiat fatis, nec talem legem in hac manu ipsi Episcopi, neceriam concilia Provincialia, rationalia fancire, nec delinquentes, quo ad hoc, confessuris, aut prenis multate possint suppeditis. Cetera, in predictis omnibus privilegiis Apostolicis. Quia nimis esse non debet, si quidam libelli in quibus haec audaciis adulteriis bantur notari & damnari Romæ rint, v.g. liber Anonymi, qui tamen Parochio S. Pauli Parochiali vulgo tributur: nem illius defendit Parochio S. Rochiedita, recens denique libellarius scriptor Missa Parochialis a Parochio sancte Opportunæ Pictaviensi editus: sed hoc decreto ab aliis in Decade: in cuius tenorem hanc clausulam, at quam dumtaxat, nimis ad Sedem Apostolicam, fidei controversias & morum universalis Ecclesiæ pertinet definire, inferam fusile, nonnulli enim sunt, quia non tantum hoc pertinet ad sedem Apostolicam, sed etiam ad Concilium Oecumenicum: sed immixtum, primò, quia illa particula non tantum significat apud Latinos tantum solam, sed etiam fidem, ut videtur apud Calepinum, Robertum Stephanum, apparatum Ciceronis, &c. Secundo, quia nec etiam ad Concilium nisi quatenus antea dicente Sedis Apostolicæ approbatum & confirmatum est, pertinet, sed hæc obiter, saltem indicare, sit fatus. Huctamen rectè quadrabant: quamvis autem longè plura retinueris, quæ in dixeris, in quaenam tu autem prudentiam summoperē laudo, omnia diffimulate ac retinere pudebat, omnia referre ac revalere parum juvabat. unde satius esse duxisti, pauca falso indicate, quæ intelligenti fiant fatis. Sed tandem ad 42. illudque ultimum fundamentum venit, num. 340. quod sumptus Illustrissimorum auctoritate gravissimorum Partium & Magistrorum primæ classis, Aristotelis scilicet citati in primo fundamento S. Augustini citati in 15. S. Chrysostomi in 16. S. Thomæ citati in 18. sed iam supra, collatum est, Aristotelem, ne cogitasse quidem de ha- controversia; SS. Augustini & Chrysostomi loc. ad

ad eum non pertinet, & Doctorem Angelicum in illud recitato, quodlib. 8. art. 13. nostra sententia non patricinari; sed hoc reperire non iuvat, neque id admittendum, quod in Adversariis datur. Citat deinde Scotum in 4.d. 11. quod. s. manum hunc modum: *Cum multis probabilius sit pergeant, non sine peccato aliquis si exponit dubius, regendo scilicet affirmativam minus probabilem;*

de verba, sensu & mentem Scotti depravant; cum enim Scotus dixisset, *certum esse, quod farina non purgata sit materia conveniens, nimirum ad connectionem,* & dubium esse an Anuidum sit humilius materia; statim subdit: *Et cum pars negativa multum sit probabilior, non sine peccato aliquis exeat si tali dubio, maxime ille, qui preparat Hostiam, ac ferenda.* Unde manifestum sit verba Scotti & sententia sensuum huiusmodi. Sequitur Ieron. n. 14. qui dicitur verbis concludit: *cum peccato agit contra dictam conscientiam;* id fatetur utrum, sed nihil ad rem statuat enim Henricus, patrem illam periculum, & bene concludit, eam ad proximum reduc non posse; at si opinio vere ac certo probabiles est, pecculosa dici nequit, ut constat ex dicto Joan. Blaspien deinde citat, Gabrielem, Germanon. n. 14. sed ut jam dixi, Major non vult aliquid via morum nisi certam conscientiam; Germon & Gabriel nihil nisi dimittendum incertum, ac certum tenendum, idem quoque volumus; nam si altera pars certa est, opposita probabilis non est; Conradum multo, errantem scilicet in eo quod dici possit non possem credere id, quod ipsi ostenditur magis credibile. Joan. Nider. stare a non impossibilibus certum est, ut jam obseruavit P. Steph. Dechamps in quod. in appendice; dein ex verbis eius illustrissimo citatis, Nider nihil aliud posuit ut opinio non sit contra auctoritatem S. Scripturae, vel determinationem Ecclesie, &c. is, qui non inquit, bonam & certam conscientiam sibi sumens ut revera decisioni subscrivimus; S. Antonius & Navarus nostra sententia certò adhaerent; idem de Sylvestro, semel atque iterum ostensum est. Si dicitur logitur de Judice, reliquos nihil moror, praeclarivian, Ant. Perez, Philaleth. Comitol. Meridian, Fraxinell. Mercorum, &c. nec enim si sunt, quem innumeris fere alii, ut numero, ita doctrinam prouidentia longe superioribus conferantur. Quodlibet. n. 354. ubi modernos Theologos aliquid iros posse, inter modernos Henicum Galvarens, scilicet, reponit, crassus error est in Chronographia enim ante 400 annos vivebat. Accedit deinde Theologus à n. 343. ad n. 348. suos Camillitas & Jurisperitos, sed præterquam quod ibi inquitur de Judice & foto contentio, si eorum haec disputeremus, non ita forte adversariis non sufficeremus; sed haec à nobis provincia dilecta non fuit, immo tot falsitibus exhaudirem us possemus esse, fatemur. Accedit, quod illustrissimum more, pessime allegat Auctores, eos forte iumentos imitatus in curia, qui pro ultraque parte sententias citare consueverunt.

45. ANTIM. Mirate queso, quam asseveranter dicitur illustrissimum, 348. suam sententiam magis communem esse, sive gravitatem, sive numerum Doctorum confidemus; vix unum ex Antiquis, pro se protulit, si Cajetanum excipiam, quo alias rectiores autem ab eo nominati vix audiremus, ut Perez, Fraxinellus, Philalethus, Cantulus, Corduba, Gravina, Conradus, Coëlin, sed sic hi inter tantos: à n. 349. ad num. 354. multa congerit in laudem Antiquorum, cuncta hæc ultra damus; sed quod id nos, cumne unum quid, in antiquum allegarit, qui dicat in terminis, opinionem verè ac certo, minus licet, probabilem, teneri non posse ab illo peccato.

44. PITHANOPH. Anum. 355. ad num. 381. eadem repetit, quaejam supra semel iterumque artulerat, & plene disculpa fuerunt: nimirum de consilio animalium, de Judice, de Medico, de Rege bellum inferente, de Sacramentorum administris, de probabili Sacerdotis jurisdictione, de his jam supra ad nauisem; & deret ac pudenter reperire, praesertim cum veltri à calumniis ea de re affectis, plene vindicati fuerint: unde concludit, paucos esse, qui generaliter & indistincte affirmat opinionem minus probabilem licet esse, cum plurimi sentiant oppositum in Judice, Medico, &c. Tu vero, ni fallor, generaliter statuit, licetam esse, modo verè & certo probabilis sit; nec enim certo probabilem reputas opinionem illam, qua, v.g. Sacramenti minister judicaret, sibi licetam esse, adhuc bere materiam probabilem, dum certa suppetit: item Medico, creperum & dubium medicamentum, si aut certum, aut minus dubium habeat ad manum, &c.

45. ANTIM. Mensem meam omnino assequutus es, neque id probabile repeto, nimirum verè ac certo probabile, ut alii diximus, sed ad summum probabilitatem probabile; & probè distinguenda est opinio probabilis à materia, seu forma probabili, medicamento probabili, &c. ac demum ex P. Stephano Dechamps jam ostendimus, à nostris præsertim auctoribus, hoc argumentum probabilitatum valde restringit & limitatum fuisse, seu potius eo redactum, ut multa nostri, eamempe, qua de Judice, Medico, Sacramentorum ministro, &c. diximus, probabilia in præsaltem & usu esse non duxerint, quaæ antiqui, vel antecessores probabilia reputaverant.

46. PITHANOPH. Exprobret demum nostræ sententiae auctoribus, num. 381. quod sint inter se variæ & non parum dissident, sed hoc jam supra reiectum est, immo argumentum in Adversarios retorismus: nam i. in his omnes convenient, quod minus probabilis & minus tuta sit licita. 2. quod opinio uelicita sit in usu verè ac certo probabilis esse debet, si unum dum taxat, vel alterum excipiatis. 3. quod conscientia certa esse debeat, excepto etiam uno, vel altero; sed quid unus, vel alter inter tot & tantos; cum igitur in his tribus, quaæ ad substantiam pertinet, consentiant omnes, parum refert, quod in aliis quaæ mera adjuncta sunt dissident. Exponit etiam Advocati partes à n. 381. ad num. 392. sed cum ad præfentem controveriam non pertineat, præterquam quod nihil aliud de hoc arguento scripsit, nisi quod alii communiter poterat tamen illa omittere, quaæ tradit ex Hostien. nimirum Advocatos meliorem vitam facere, quam Fratres Predicatorum, vel alios Religiosos, faceret Deus immortalis, ut dictum hoc veritati consentaneum esset, non modò de Advocatis verum etiam de Judicibus, mihi credat Illustrissimus partem hanc non minus remedio indigere, quam Theologiam moralē, causarum æternitas, tricarum forensium dumetum, opum furiosa cupidio, vñalium officiorum ratio, qua ad compensationem conducit, aliaque fere innumera prorsus evincunt, longè satius forem forensem tantulum restaurari, quam Theologiam moralē.

47. ANTIM. Non ita res se habet, ut dicas, licet Illustrissimus communem sententiam sequatur, casu que

quo pars utraque causa & que probabilis sit, tunc enim Advocatus alterutram, inquit, defendam suscipere potest; si tamen altera probabilius est, Illustrissimus docet, ab Advocate minus probabilem defendi non posse; quod certè doctrina communis repugnat, quam tenet Tolerus, Lef. Sylvest. Graff. Sà, Sotus, Sanchez, Burgos, Bannez, Salon, Manuél, Aragon, Petr. Ledesma, Mercado, Vasquez, Salas, Azor, Sayr, Valenta, & multi fere alii. Et verò si hac Illustrissimi doctrina vera esset, nullum unquam Judge causam desinisse, nec ferret sententiam: nam vel utraque pars est àequa probabilis, vel altera probabilius; si primum, Judge causam alterius ad libitum adjudicare non debet, iuxta principia Illustrissimi, si verò secundum, cum nullus Advocate minus probabilem defendere licet possit, nulla lis esse poterit de hac causa; si autem nulla lis, nulla propositio sententia.

48. PITHANOPH. Legistam hujus ratiocinii vix patientem esse, mihi facile persuadeo; quod tamen, si quid video, rem demonstrat. Sed his omisissimis à num. 392. ad num. 402. Solvit argumenta, quae faciunt pro nostra sententia; sed vel ex suis principiis falsis, vel ex aliis etiam falsis, quae vobis affingit. Statuit enim probabiliorem opinionem esse moraliter certam; intellectum ab objecto probabiliore rapi ac determinari, intellectum à voluntate determinari non posse; esse verè probabile, & videri probabile, pro eodem accipi; nullum assensum prudentem esse, nisi certus sit. Vobis verò imponit, quod certam conscientiam ablegetis, quod contra rectam rationem licet agi possedatis, ac proinde cum dubia conscientia, & periculo peccandi, &c. quid mirum igitur, si ex falsis præmissis falsa deducat & male ratiocinetur: preterea multiplicare argumenta non juvat; nunquam tuum illud diluit, nunquam solvit, in quo scilicet demonstras, ex certa probabilitate necessariò sequi certò prudentem assensum, certò prudentem electionem, certò prudentem usum; huc tandem tota res ista reducitur: illud porro pulchrum, ut vocat, exemplum Mercurii de 7. Senioribus à Rege Duci exercitus datis, ut eorum consilio rem agat, idque, ut ajunt, & statuit Illustrissimus, secundum plura vota; si enim tres illustrum senserint, præmium committendum esse, fecerunt alii quatuor, & Dux præmium committat, quidquid inde succederit, Dux ille à Rege plectendus est; ita prorsus, cum Deus nobis dederit rationem, ut ejus dictamina sequamur, nisi eam partem sequamur, pro qua plura sunt vota, seu suffragia, delinquimus; exemplum inquam illud ad rem non facit & claudicat illa comparatio; nempe Dux ille contra Regis præceptum se gesit, qui iussit, ut eam partem lequeratur, pro qua plura starent vota; at nullibi Deus iussit hominibus, ut probabiliorem partem sequantur; manda vit certè, ut rectè agant, id est, iuxta rectam rationem, periculum fugiant, prudenter se gerant, ita est; sed quisquis opinionem verè ac certò, licet minus probabilem sequitur, rectè, prudenter, tutò agit, ut toties ostensum est. Sed in his refutandis, tempus frustra terimus, præsentim cum eadem Illustrissimus centes reperat; illud quod de jugo Christi num. 401. jam alias discussum est; nemo enim negat, ad ferendum Christi jugum divina gratia ea que ubere opus esse; dicimus tantum, suave esse, & onus leve, ac proinde novis difficultatibus minimè asperandum, de quo jam alias; nempe Pharisaeum est, imponere hominibus onera imporrabilia, quae vel extremo dìgo nolis movere; arcta quidem est

via, quæ dicit ad vitam, hæc tamen est via mandatorum Dei, ut patet, at intermandata Dei nullum invenio, quod homines obstringat ad probabilitatem perfectius; alia quidem via est, non præcepit; sed consilij, unde constat, duas esse vias, quidquid adversari dicant; alteram feliciter mandatorum, alteram consiliorum & perfectionis Evangelice; hec est de consilio, illa de præcepto, abs te igitur Balaicum corripit Illustrissimus, quod duas vias agnoscit, quibus iter ad alfa, utramque reverè turam; de altera Paulus apposicet, præceptum Domini non dicit, consilium autem de, altera Christus, si vis ad vitam ingredi serva mandata; sed mirari satis non possum, quod viri, qui vestiuntur, si non purpureo latente Byssu, & cum iis omnibus commodis vivant, nimis licet, quorum hominum vita patientis est, nimiam laxitatem scriptori Capucino exprobant, cui comites ejusdem doctrinæ & instituti accedunt, Franciscus Longus à Coriolano, Ludovicus Calpefis & ceteri.

49. ANTIM. Omittere igitur poterat Illustrissimus acerbiora multa, que hic congerit, v. g. nimis dum doctrinam nostram de opinione probabili, non esse viam Evangelicam, & ducere ad intermixtum; etiam latam, quam Christus nunquam docuit, quae ex divino oraculo dicit ad Inferna; quod confimat ex scripto prolixiore loco Dominicus Gratianus, esse manifestam illusionem, minimè tutam, hebetare & obtundere conscientias, vel ut vulgarius loquuntur, grossas & largas efficeret; ad interficere gehennam, reluctante licet conscientia; haec gratis omnino, sed bona fide & ex recta intentione, ut p[ro]te credo, Illustrissimus, quare eadem facilitate destruuntur, quae adstruantur, & facilè mihi persuadentur, nunquam nostram sententiam ab Illustrissimo aut bene perceptam, aut saltem maturè ponderatam fuisse; cum enim peccatum certò arceat, ut demonstravimus non dicit ad intermixtum, nec ad Inferna, nec dodicit Christi adversatur, qui hoc unum præsentim omnibus commendavit, si vis ad vitam ingredi, serva mandata; nec ita hebetat conscientias, ut alieni illustrissimis, si heberes vocat, tam multis, inofere omnes Doctores, qui nostram sententiam defendunt, quorum censum supra dedimus, & unum Gratianum cum paucis aliis, nullius feri nominis, subtilem & perspicacem reputat; haec illius sententia non modis minus probabilis est, sed omnino improbabilius considerata; sed haec mittamus, nec enim ad contumelias, seu convitia, sed ad argumenta respondemus. Denique num. 402. in summarium colligit Illustrissimus quidquid hucusque dixerat; nempe, ut melius res suas incularet, centes eadem repetere voluit, & tandem hoc epiphonemate concludit, haec sequitur, & in perpetuum non errabis. Sed absit, ut manifestos errores amplectamur; lequi enim errores, errare est, est potius, quod D. Thom. aliquo Doctores aliquip nominis, eorumque doctrinam de opinione probabili sequamur; sed his omisissimis quia ad Paræclimpiam, quam ad Scholasticam dissertationem pertinet, restat ut reliqua discutiamus.

50. PITHANOPH. Nihil prorsus restare arbitror nam ultima quæstio, utrum autoritas unius Doctoris, ad conciliandam probabilitatem opinionis, sit, quod Illustrissimus negat, & hoc etiam negamus de multis, nec enim Baro, aut Mercurius, aut Philalethus, nec etiam pauci alii, quibus reliqui omnes refragantur, opinionem illam suam probabilem facere videntur, nec etiam ipse Illustrissimus ut jam dictum est; sed quanto ex ipso, an D. Thom. opinione

opinione probabilem faciat, an Bonaventura, an
 Scorsis neget, bene est; viderint Thomistae, Sco-
 risti, et alii, quero de Bellarmino, Toledo,
 Delgo, Cajetano, immo de Dominico Soto, Mar-
 tin Navarro, Bannez, Victoria, Alvarez, si admit-
 tamen, cur jure meo, multos ex vestris non accer-
 timus. Alvarez, Valquez, Valent. Molin. Less. &c.
 ac. Acrim. Recitè omnino; fatemur enim, quem-
 libet ex modernis tantæ auctoritatis censendum
 esse, ut opinione probabilitatem conciliet, nem-
 tenterit. Congregationis supra sacerdotum appelle-
 mentum proprium num. 27. jure damnata est, si liber-
 pliciter junioris & moderni, debet opinio censeri
 probabilem; quamvis alioquin sit ut cumque doctas
 & probas; in hoc cum illustrissima convenimus,
 quoniam ipsam habemus num. 306. in prima conclusio-
 ne, unde omittenda sunt omnia illa, qua in hanc
 re congerit argumenta, à nun. 407. ad num. 413.
 p. ex Antioch. August. iure civili & canonico,
 S. Thoma, Parochis Pat. sacerdibus & Rothomagen-
 bus, Academia Lovaniensis censura; sed nos ul-
 traeremus, quare argumentis opus non est; nun-
 quam enim Baro, aut Mercurius, nunquam Philale-
 tus, aut Comitus, nunquam Diana, aut Pasqua-
 ligus, nunquam Faganus, aut Merenda singula-
 rem opinionem, probabilem nobis facient; unum
 canimus obterro, quod habet Illustrissimus num. 413.
 ubi citat hec verba Cardinalis Delugo diff. 22. de
 pent. num. 43. Ergo non est satis, quod Panitentia sit
 probabile opinio, sed requiritur, quod vere sit ra-
 tio, propter auctoritatem & rationes, quas pro se ha-
 bit, ut communis existimeretur probabile, ex quâ-
 buntur. Includit Illustrissimus, ergo secundum
 eum sola auctoritas iuris doctoris, sine ratione, ad
 hoc sufficit. Tria peccat Illustrissimus in prædi-
 catione: 1. non citat assertionem Cardinalis
 Delugo, sed potius objectionem ab eo sibi proponen-
 tem, actionem enim dicit hic auctor, auctoritatem
 eius, sed propter auctoritatem, aut rationes: 2. inde
 non concludit Illustrissimus: ergo secundum eum
 auctoritas iuris auctoris fineratione non suffi-
 cit, cum potius ex dictis verbis, oppositum concludi
 possum per se patet; vide quæsto, qua fide, ab illu-
 strissimo auctores citentur, immo Delugo non di-
 gressus loco utrum unus auctor faciat opinio-
 ne probabilem, sed etiam Confessarius sequi de-
 cussionem probabilem Panitentis; & num. 39.
 illud fineratione ambiguum est, immo Delugo non
 dicit, quoniam opinio nullo gravi rationis momento niti-
 citur, nullo modo probabile censenda est, ne
 potius auctori, qui eam defendit; qui certè nul-
 la ratione fere, probabile quidam adstruere ne-
 quisce illud fineratione, hoc modo intelligatur,
 rationem est, finera ratione nullam opinionem esse
 reprobabilem, ut ita intelligatur, ut auctor omni-
 ce non praetulerit hoc adstruere, sine gravi rati-
 onamento, sed ab eo reticito; in hoc versatur
 quoniam opinio illa inde præcisè probabile censu-
 enda in omnium ex auctoritate expressa & forma-
 libus gravis, docti, pri, aliisque conditionibus
 subiecta, quas auctores ad hunc finem desiderant, &
 questione præsumpta.

3. PITHAN. Illud fineratione ambiguum est,
 immo Delugo non dicit, quoniam opinio nullo gravi
 rationis momento niti citur, nullo modo probabile
 censenda est, ut auctor omni ce non praetulerit
 hoc adstruere, sine gravi rati-
 onamento, sed ab eo reticito; in hoc versatur
 quoniam opinio illa inde præcisè probabile censu-
 enda in omnium ex auctoritate expressa & forma-
 libus gravis, docti, pri, aliisque conditionibus
 subiecta, quas auctores ad hunc finem desiderant, &
 questione præsumpta.

4. PITHAN. Optime observasti illius clausu-

rum, & ad rem omnino; præsertim cum

particulis hujusmodi armis contra nos pugnant; sed

propositus, limitat Illustrissimus i. conclusionem

num. 417 ad num. 419 nisi auctoritas, inquit,

T main

mam Sanchez inde sequi, errores Arii & Nestorii antequam condemnarentur, cum ii viri graves & doctri multis reputarentur, fuisse opiniones probabiles; hoc certe non sequitur; quia etiam antequam damnarentur predicatori errores, erant contra manifestum Scripturae testimonium, & contra id, quod publicè tenebatur secundum Ecclesiæ auctoritatem; quod certe nullus Catholicus negaverit. Et vero S. Doctor d. art. loquitur de opinione Arii, & Nestorii, & aliorum Hæresiarcharum, quatenus erat contra manifestum Scripturae testimonium, &c. alioquin male concluderet, in hunc modum, qui ergo assentit opinioni alicujus Magistri, contra manifestum Scripturae testimonium, sive contra id quod publicè tenetur, secundum Ecclesiæ auctoritatem, non potest ab erroris vitio excusari: pessimè igitur contra Patrem Sanch. Illustissimus concludit, exilius sententia, sequi, opiniones Arii fuisse probabiles. Omitto ea, quæ subiectis de prophetiis, & revelationibus Abbatis Joachimi, quem inter Prophetas ab Ecclesia nondum relatum esse intelligo, & miror, Illustri. propriæ auctoritatem Joan. Andr. Prophetias, auctori, cuius doctrinam Ecclesia damnavit, indubitanter attribuere; nolle tamen, propter auctoritatem gravissimi & piissimi Doctoris, in questione controversa, opinionem aliquam probabilem reputare.

55. ANTIM. Laborat etiam ambiguitate praedita Illustrissimi ratiocinatione, nempe certum est, opinionem probabilem esse posse, etiam de iis, quæ deinde ab Ecclesia reprobantur, dum scilicet dubia inveniuntur, & deinceps disputatur inter catholicos Doctores, v.g. faciamus Ecclesiam eò venisse, ut opinionem Thomistiarum de conceptione Deiparæ, seu aliam, de prædeterminatione physica damnarit, aut vicissim sententias oppositas, hoc certe non faceret, quin ante probabiles essent: itaque, ut tollatur ambiguitas in iis controversiis, quæ Doctores Catholicos in partiuuntur, ut pars utraque suos habeat defensores, annuente, seu permittente Ecclesia, & gravis rationum momenta utraque habeat, dubium non est, quin ante definitionem Ecclesie, utraque probabilis jure haberetur, ut patet in exemplis à me adductis; si vero utraque pars ab Ecclesia, non permittrit, sed altera tantum, licet ultima definitio nondum prodierit, ea profecto pars, quam Ecclesia non tolerat, probabilis dicin potest, etiam ante ultimam definitionem, cuius rei exempla in omnibus fere Hæresiarchis habemus: unde ante Concilium Nycænum, error Arii probabilis non fuit; nec ante Ephesium, error Nestorii; nec ante Chalcedonensem, error Eutychetis, nec ante sextum generalem, error Monothelitarum; nec ante septimum, error Icomachorum; nec Lutheri, aut Calvinii errores, ante Tridentinum, nec denique, ut hoc etiam addam, ante Innocentium X. errores duplicitis capituli, & quinque propositionum: sed his omisis, duo sunt, in quibus Sanch. vindicandus restat, i. dicitur ab Illustri. modo sibi contrarius, n. 11. ubi hæc habet, ut opinio censetur probabilis, oportere, ut communiter reputetur non continere errorem: at profecto sibi non est contrarius, quia num. 7. oppositum non docet: immo idem supponit, nempe illa omnia, quæ dicit n. 8. 9. 10. 11. pertinent ad explicationem illius sententiae, quam tradidit num. 7. secundo num. 404. arguit Illustri. mus eundem auctorem, eo quod dixerit, num. 7. S. Thomam quolibet. 3. 10. favere sua sententiae; cum tamen, ut testatur Illustissimus D. Thomas oppositum dicat. Sed quanto, cum bona illius venia, quid

S. Doctor ibi dicat, qui assentit, inquit, opinioni alicujus Magistri, contra manifestum scripturæ testimoniū, sive contra id, quod publicè tenetur, secundum Ecclesiæ auctoritatem, non potest excusari ab erroris vitio, exceptio ni fallor firmat legem ac proinde ex his Sanch. recte deducere potuit, igitur qui assentit opinioni alicujus Magistri, quæ non est contra manifestum Scripturae testimonium, nec contra id, quod publicè tenetur, secundum Ecclesiæ auctoritatem, ab erroris vitio excusatur; immerito igitur corruptus Sanchez, cuius fidelitatem in allegationibus, utinam adversarii imitarentur.

56. PITHANOPH. Dicendum ad 3. conclusionem, eamque prosequitur, an. 432. adnum. 438. Sola auctoritas, inquit, unius Doctoris, non reddit opinionem probabilem, cui sit opposita communis nempe illa, quam reliqui omnes tenent: hoc facie datum; si enim reliqui omnes refragantur, non presumitur singularis opinionis auctor, gravius quoniam momentu nititur; quo tempore admissa, illius opinio probabilis censenda non est: hoc tamen limitat, n. 438. ad n. 442. rationes opinionis singularis communis aequalis sunt; tunc enim explorari possunt, inquit, singularē illam opinionem improbabilem. Habet tamen rationem aequalis momenti, gutturalis, igitur per definitionem, probabilis est opinio immo aequaliter probabilis per locum intrinsecum, & minus probabilis, per extrinsecum; haec contingua necessaria est. Fatetur tamen, singularē illam opinionem probabilem esse, rationes gravissimæ momenti, pro ea militarent, in quo lane, bene sentit, quia nobiscum sentit. Ceterum nullus auctor in eo, cui ceteri omnes refragantur, opinionem probabilem facit, sive antiquis sit, liventer, nullum excipio, verbi gratia, Cajetanus, amillam opinionem de jejuniis probabilem non habet, quia volebant, non obligare illius legem sub mortali; nec etiam tuam illam Soto, de Purgatoriis decisione; nec Canus suam de ministro Sacramenti matronij, ratio est, quia ubi reliqui omnes refragantur, non presumitur illius auctor, grave rationis momentum habere. Quarta conclusio eadem feretur, quare illam omnitemdam esse duxerim, cum ejusdem ambiguitatis vitio labore.

57. ANTIM. Quinta, quam habet n. 444. est fulmina; vult enim, opinionem illam probabilem non esse, si pro opposita stent orationem Doctores, & rationes utrinque parés; immo neutra ex illis, inquit, ad intellectu eligi potest. Hoc commentum jam supra efficaciter rejectum est. Sexta conclusio, quam dicit num. 445. 446. adhanc rem non pertinet; vult enim Doctores numero plures adiquari posse & paucioribus numero, si graviores sunt, hoc etiam ultimo damus, sed negamus id, quod subvenit, nimis, posita huic modi adæquatione, non esse facultem alterutrum eligendi; pro quo adducit exemplum stateræ, sed hæc jam supra explicamus. Septima etiam falsa est, tradita num. 447. in qua ult. opinionem illam non esse probabilem, existit, pro opposita rationes quidem aequales, sed Doctores licet numero aequalis, graviores tamen, quod certe repugnat in adjecto, ut ajunt; si enim rationes graves sunt, immo gravissime utrinque, non est dubium, quin utraque sit probabilis; quoniam altera probabilius per locum extinsecum. Octava denique verissima est, quam habet num. 344. quod scilicet opinio illa sit probabilis, si opposita aequalis rationes, sed nullum Doctorem pro le habeat, in quo nulla est difficultas.

58. PITHANOPH.

60 PITHANOPH. Pro corona de num. 449. sex
cōsideras opponit. Prima est ut Doctor ille sit peritus
& quis admittimus ultro. Secunda, ut gravi ratio-
nem videntur nasci; hoc ipsam statuimus. Ter-
tia, opinio illa non continet errorum, contra le-
gentes, errorum sicut manifestum, vel ab Ec-
clesiis dominicis. Quarta, ut non sit contra commu-
nitatem, ut certi omnes non refutentur. Quid in-
ter opposita non sit quæ probabilest; sed hanc, ut
convenientiam rejecimus, & ex falsis principiis deduc-
imus, reprobare enim opinionem, quæ probabilest,
non disprobabilest. Sexta deinde que & ultima, ut op-
positione sit probabilest; sed hoc etiam ex ead. cap.
impedit; ubi enim probabilest, ibi est necessario
minus probabile; qui quis enim sequitur opinionem
genuis locisti, nisi per auctoritatem, qui rem ex pro-
ficio narravit, & quæ sit auctoritate apud pleriq.
quæ juxta publicam Doctorum vocem, ut gra-
vissimum momento fieri illam adstruere præsumma-
tur, modo non sit contra Ecclesias mentem, usum,
debet, ac deinde reliqui omnes minime refra-
genent, nec opposita pars certa demonstratione fir-
meatur, optime ut sit probabilest sequi censendum
est. Et huiusdem iaceptæ disputacionis finis est.

61 ANTIM. Multa haud dubie discutienda restan-
t, nemini decepti a nobis discussa est; immo
bonos & ingloriosos, & aliorum qui nostri non
fuerint, allegantes & loca in examen vocare vellemus,
nullum agnanum faceremus, sed nostris dum-
mum amicis à calumniis & falsitribus affictis
vidicando interponimus, eoque munere, ut breviter,
huius laici accurate perfuncti, huic tandem con-
gruë & molesto spinoso dissertationi finem im-
ponamus.

62 PITHANOPH. Tu quoque vale mi Antime,
dum mutato mihi nomine, de aliis argumentis tecum
agere licet.

63 ANTIM. non deerunt, credè mihi argumen-
ta; valeiterum charifissimum caput.

